

Remissyttrande

Datum

2021-05-23

Malin Skog

Swedish Pelagic Federation PO

Malin.Skog@pelagic.se

Mottagare**Miljödepartementet**

Diarienummer M2021/00092

Remissyttrande om Miljömålsberedningens rapport Havet och människan

Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF PO) företräder svenska fiskefartyg inom det pelagiska fisket efter bl.a. sill, skarpsill och makrill i Atlanten, Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt och Östersjön. SPF PO Har följande synpunkter på remissen.

Sammanfattning

SPF PO har läst och kommenterat Miljömålsberedningens (MMB) mycket omfattande rapport utifrån det pelagiska fiskets perspektiv. Denna sammanfattning är på inget sätt hel täckande men speglar ändå huvuddragen av våra kommentarer.

Klimatfrågan, övergödning och resulterande syrebrist och bottendöd är ett av de stora problemen för våra hav. Alla åtgärder för att minska övergödningen är viktiga att genomföra. SPF instämmer även med MMB:s konstaterande att farliga ämnen och deras påverkan behöver kopplas ihop med havsmiljöfrågorna i högre utsträckning och att det krävs mer kunskap inom området.

SPF har generellt inget att invända mot de förslag som relaterar till ekosystemansatsen men vill peka på att det måste vara väldigt tydligt vad som avses. Begreppet är fortfarande bara grovt definierat och det är oklart vad det innebär i det praktiska arbetet.

Precis som MMB, konstaterar SPF att systemets med mål, normer, indikatorer och kriterier kopplat till havsmiljöarbetet är rörigt, med stora överlapp och dålig transparens. Vi ser därför positivt på MMB:s förslag att samordna och harmonisera uppföljningsmått och målnivåer mellan de olika EU-direktiven och målsystemen. Vid nuvarande uppföljning av havsmiljödirektivet ges enbart en bild av om aktuella gränsvärden nås eller inte men inte vilka faktorer som rör sig i rätt riktning eller om man är nära eller långt ifrån gränsvärdet vilket också lyfts av MMB.

SPF stödjer emellertid inte rapportens förslag att i Fiskelagens 20§ stryka skrivningen om ”hänsyn till fiskets bedrivande”. SPF anser att denna ändring kan få allvarliga konsekvenser för vår näring och vi vill påminna om att motsvarande förslag har framförts tidigare och förkastats på vad vi förmodar goda grunder.

Vi är dessutom tveksamma till behovet av en ny havsmiljölag. Vi ser inte att MMB har framfört några starka argument i sin rapport att detta är nödvändigt för att kunna bedriva ett effektivt havsmiljöarbete.

SPF motsätter sig likaledes föreslagen ändring av 2§ i Fiskelagen då förvaltningen av fiskresursen inte enbart är att se som en del av miljöpolitiken. Yrkesfiske är en näringsverksamhet och inbegriper därmed fler aspekter än enbart miljöfrågor.

SPF är kritiska till förslaget att regeringen ska verka för att ICES rådgivning även ska inkludera förhållanden som kännetecknar en god miljöstatus. SPF anser att förfarandet skulle medföra ett mycket omfattande och komplext uppdrag för ICES och kräva att de skulle kunna tolka begreppet av vad det faktiskt innebär. Vi är även kritiska till idén om att rådgivningen till beståndsförvaltningen även ska inkludera delbestånd. Havs- och vattenmyndigheten pekar på att en viktig pusselbit för att uppnå god miljöstatus, är att förstå hur fiskbestånden påverkas av Östersjöns försämrade miljö. SPF anser att detta har fått alldeles för lite utrymme i denna enormt omfattande rapport.

SPF riktar skarp kritik mot det faktum att MMB använder sig och hänvisar till andras spekulationer och antydningar i sin rapport. De resonemang som framförs i en politisk utredning bör grunda sig på fakta.

När det gäller kunskapsinhämtning är det av största vikt att frågeställningarna är opartiska och har en bred ansats i problemlösningen. Vi anser att så inte är fallet vad gäller samtliga lagda förslag i beredningen, exempelvis vad gäller inflyttningsområden, utflyttningsområden och flytt av trälgräns.

Beskrivningen av det kustnära fiskets problem saknar många viktiga aspekter. Dessutom baseras delar av resonemanget på tyckande och åsikter snarare än fakta. Till att börja med är minskningen av antalet fiskare i kustlänen inget nytt fenomen, minskningen har pågått över lång tid. För det andra bör utredningen undvika den vanliga missuppfattningen att småskaligt fiske per definition är detsamma som ett miljövänligt fiske. Så är inte fallet. Problemen inom det småskaliga fisket måste identifieras, analyseras och hanteras snarare än att skylla situationen på en syndabock.

SPF saknar också en rättvisande bild i rapporten av de problem som finns inom fritidsfisket. I vissa fall är fritidsfiskets uttag av fisk och inverkan på miljön betydande och även större än yrkesfisket. Därför bör det också analyseras och hanteras på ett korrekt sätt.

Vi ifrågasätter varför den fångade fiskens användningsområde alls är föremål för MMB:s tyckande. MMB:s uppdrag är att utreda hur miljömålsarbetet kan förbättras. Hur fisket påverkar enskilda bestånd och ekosystemet i stort påverkas ej av hur den landade fisken används.

SPF anser att det är viktigt att skydda känsliga arter och miljöer. Vi ser det som särskilt viktigt att skydda uppväxtområden för fisk. Skyddet ska dock för att vara effektivt gälla det som verkligen behöver skyddas. Vi framhåller att det är viktigt att arbetet med områdesskydd sker adaptivt i nära samverkan med fiskets organisationer, och att alla regleringar av fiske i skyddade områden sker med god vetenskaplig grund.

SPF anser att den konsekvensbeskrivning som ges av MMB:s förslag är otillräcklig och undermålig vad gäller förväntade konsekvenser för fisket. I analysen har långtgående antaganden om förslagets resultat gjorts som helt saknar saklig grund. De negativa konsekvenserna för många fiskeföretag förminskas och de möjliga positiva konsekvenserna för andra fiskeföretag förstoras. Idag analyseras generellt de ekonomiska och sociala konsekvenserna av olika åtgärdsförslag oftast ytterst bristfälligt, inte bara i MMB:s rapport.

Nedan följer SPF:s kommentarer uppdelade efter kapitelindelningen i rapporten. Det bör betonas att vi endast har haft möjlighet att kommentera valda delar av remissen mot bakgrund av remissens omfång. Det finns därför med all säkerhet delar som borde ha kommenterats men där tidsramen inte medgett det och delar som vi missat betydelsen av. Det bör även betonas att vi utgått från det pelagiska fiskets perspektiv, avseende det demersala fisket så hänvisar vi till SFPO's remissvar på detta betänkande.

Kap 1 Författningsförslag

1.1 Förslag till havsmiljölag

SPF ställer sig frågande till om det verkligen behövs en speciallagstiftning för att tillgodose havsmiljöarbetet.

1.2. Förslag till ändring i Fiskelagen

SPF är helt emot borttagandet av meningen om hänsyn till fiskets bedrivande i 20§ vilket i princip gör att man avskriver svenskt fiske som en agrar näring av betydelse och också går emot den gemensamma fiskeripolitikens grundläggande produktionsmål (den ekonomiska hållbarhetsdimensionen). SPF ser skrivningen om att fiskets bedrivande inte får försvåras som synnerligen viktig. Vi ser en stor risk att fiskets intressen får stå tillbaka alltmer i olika bedömningar om denna skrivning tas bort. Om denna skrivning som tillvaratar fisket intresse försvinner kan det få allvarliga konsekvenser för fiskenäringen.

Vi anser att skrivningen i MMB:s rapport är otydlig huruvida förslaget harmonierar eller skiljer sig från den systematik som används för övriga areella näringar. Sannolikt fanns det för 11 år sedan mycket goda skäl till att inte genomföra den nu åter föreslagna ändringen i lagstiftningen, och SPF anser att det är märkligt att MMB inte återger dessa. Valet att inte ta med denna information gör att resonemanget tydligt saknar transparens, och kan till och med ses som vilseledande.

Detsamma gäller resonemanget kring avsaknaden av syftesparagraf i Fiskelagen (s. 843). Rimligen har man tidigare haft väldigt goda skäl att inte anta detta förslag, men dessa väljer MMB att inte heller redovisa i sin rapport. SPF ifrågasätter starkt detta förfarande.

1.26 Förslag till ändrad förordning med instruktion för HaV

SPF motsätter sig den föreslagna ändringen i inledningen till 2§. SPF anser inte att förvaltningen av fiskresurserna enbart är att se som en del av miljöpolitiken då vi anser fisket vara en näringsverksamhet.

Förslaget i 2a§ är svåröverblickat. Vad innebär det att HaV ska samordna **vattenförvaltningen** med ramdirektivet för vatten, havsmiljödirektivet, art- och habitatdirektivet, fågeldirektivet, GFP, Marknadsordningen samt EHFF-fonden? SPF ställer sig skeptiska till förslaget och ifrågasätter om skrivningen behöver ingå i myndighetens instruktion?

KAP 3 Problemet

Generella synpunkter/sammanfattning:

Miljön förändras över tid och vi kan inte förvänta oss att få tillbaka en miljö så som den såg ut för 50, 100 eller 500 år sedan.

Detaljerade synpunkter:

(s. 128) 3.1 *"Vi kan inte förvänta oss att få tillbaka en havsmiljö som är lik den som fanns för 100 år sedan."* Trots detta gör man i nästkommande stycke (3.2) en genomgång av exempel på utmaningar i Östersjön och Västerhavet där flera parametrar jämförs med situationen runt förra sekelskiftet.

(s 128) *"Det behövs därför modiga och långsiktiga politiska beslut i dag"*. OBS det behövs också noggranna konsekvensanalyser av förslag och åtgärder som vidtas.

3.2. Hur allvarligt är problemet

(S 130 *Shifting baselines*) *"Det kan medföra att vad vi i dag anser är ett gott miljötillstånd och normal produktion av en ekosystemtjänst inte alls är den fulla potentialen av vad havet kunde ge oss om vi blickar längre tillbaka i tiden."*

Observera att detta även kan innebära att ekosystemet, framförallt i Östersjön, kan producera betydligt mer idag än vad det kunde på början av 1900-talet, på grund av övergödning av vattnet som vi inte hade då. Östersjön var ursprungligen ett oligotroft (näringsfattigt) hav.

(s. 131) Hav och klimat

Här står om indikationer från forskningen. MMB ägnar sig här och på många andra ställen åt att spekulera/antydna snarare än att basera resonemanget på fakta för att bygga upp en viss effekt. SPF anser att detta är ett olämpligt och snudd på ett oärligt sätt att skriva.

(s 131) *"Produktionen är beroende av funktionerna i ett naturligt ekosystem. Försök att stoppa allt fiske för att få återväxt av hotade fiskbestånd har tyvärr hittills inte gett många positiva resultat. **Ett fiskestopp i Bohuslän genom projektet 8-fjordar har efter ett decennium ännu inte gett positiva resultat på torsk och annan vitfisk.** Detta kan vara resultatet av ett s.k. regimskifte, dvs. att naturliga processer och dynamiken mellan arterna har ändrats permanent."* Alternativt så är det andra problem än yrkesfisket som gör att systemet har förändrats. MMB verkar dock inte vara villiga att problematisera kring detta faktum.

3.4. Värdet av havet Sid 138-39

"WWF och Boston consulting group har räknat på värdet av marina tillgångar globalt." Viktigt att MMB använder sakliga och objektiva källor, inte partsinlagor från aktörer med en specifik agenda. I princip räcker det med en enda sådan källa för att hela rapportens trovärdighet försvinner, MMB använder denna typ av källor frekvent.

3.5. S 141 Nollalternativet

*"I ett nollalternativ kan det bli svårt att återetablera hållbara fisk-bestånd som ger sunda och goda livsmedel. Delar av **fiskenäringen, särskilt det kustnära fisket i Södra Östersjön, står inför ytterligare omfattande problem om inte de mera kustnära fiskbestånden stärks och kan nyttjas för kommersiellt fiske.**"* Jo, om det hade varit huvudproblemet så skulle detta hjälpa. Men det gick dåligt för detta segment även när det fanns mycket fisk! Detta är ett fiske som varit på tillbakagång sedan kriget, och med ökade populationer av säl

och skarv och allt färre ekonomiska ben att stå på i sitt fiske genom regleringar av bland annat laxfiske, ålfiske och torskfiske har dessa fiskare inte haft en hållbar ekonomi på många decennier.

KAP 6 EU och havsmiljöarbetet

Övergripande synpunkter:

Detaljerade synpunkter:

(s 190) SPF anser att MMB är otydliga kring vad som gäller. Det är t.ex. oklart när delade befogenheter kan vara aktuellt för fiskeri.

(s. 218) Syftet att säkerställa att fiskeverksamheten inte har någon negativ inverkan på de marina ekosystemen bör också nämnas. Ambitionsnivån är högre än att bara säkra hållbara bestånd.

(s. 221) SPF kan inte i vare sig instruktion eller regleringsbrev hitta skrivningen att Jordbruksverket skulle ha ansvar för livsmedelsfrågor rörande fiskeri- och vattenbruksprodukter. SPF undrar om detta är korrekt.

(s. 221) Näst sista meningen om EHFF måste vara felskriven.

KAP 9 Ekosystemansatsen

Generella synpunkter på förslag:

SPF har inget formellt att invända mot förslagen, men anser att det är svårt att överblicka vilka konsekvenser som förslaget kan få.

För att kunna implementera ekosystemansatsen i lagstiftning måste det vara väldigt tydligt och inte föremål för tyckande eller tolkningar vad som är/inte är ekosystemansats. Det finns fortfarande bara grovt definierat vad som avses och inte vad det innebär i det praktiska arbetet.

Detaljerade synpunkter:

(s. 303) *”Eftersom det ofta saknas mer precis kunskap om hur ekosystem reagerar på mänsklig påverkan måste sådana system förvaltas enligt försiktighetsprincipen. Förvaltande myndigheter eller andra aktörer måste dock kunna agera även om den inte har fullständig kunskap om samhällets och naturens alla processer.”*

Stycket uppfattas som motsägelsefullt. Å ena sidan ska försiktighetsansatsen tillämpas å andra sidan måste olika aktörer kunna agera. Det är argument som kan användas så att det passar ens egna syften.

(s. 339) Krav på samhällsekonomiska analyser

Vad gäller samhällsekonomiska analyser är detta en stor brist i dagsläget i t.ex. många remisser från nationella myndigheter där de sociala och ekonomiska konsekvenserna av olika beslut analyseras ytterst bristfälligt. Myndigheterna behöver stärka sin kompetens på detta område och lägga lika stor kraft på att analysera alla de tre hållbarhetsaspekterna.

KAP 11 Många mål samt kap 12 Miljö kvalitetsnormer

Generella synpunkter:

Mål, normer, indikatorer och kriterier: Precis som MMB konstaterar anser SPF att hela systemet är rörigt, med stora överlapp och dålig transparens. Även vid framtagande av mål, normer, kriterier och indikatorer bör rimligen en konsekvensanalys göras. Många indikatorer känns satta utifrån märkliga utgångspunkter/antaganden, vilket undergräver förtroendet för inte bara dessa mål utan även för andra mål.

Vid uppföljningen av t.ex. deskriptorer, indikatorer och miljökvalitetsnormer i havsmiljödirektivet ges enbart en bild av om aktuella gränsvärden nås eller inte, men inte vilka faktorer som rör sig i rätt/fel riktning eller om man är nära eller långt ifrån gränsvärdet. Detta ger ofta en alltför onyanserad bild av tillståndet i miljön. Detta lyfts även som ett problem av MMB (s. 432).

SPF ser positivt på MMB:s förslag att samordna och harmonisera uppföljningsmått och målnivåer mellan de olika EU-direktiven och ”målsystemen”.

Detaljerade synpunkter:

(Sid 368 – tabell 11.1) Här står att *”EU-rådet beslutar nivå för MSY.”* Detta är inte korrekt. Det internationella havsforskningsrådet ICES anger i sin vetenskapliga rådgivning vad som är MSY-nivån för respektive fiskart. EU-rådet fattar baserat på rådgivningen beslut om nyttjandet (TAC eller kvoter), dock fattar rådet inte något beslut om vad nivån för MSY är.

KAP 13 Åtgärdsprogram, kap 13

Synpunkter på förslag:

Inget att invända, förslagen är rimliga och leder i rätt riktning.

Detaljerade synpunkter

(s. 485) Under detta avsnitt säger MMB att *”Om inte frågan om de ekonomiska konsekvenserna och finansieringen av styrmedlen tas upp redan i förslagen till åtgärdsprogram förloras en viktig del av sam-rådets funktion att bl.a. förankra programmet hos berörda myndigheter och kommuner. Vidare försvåras en nödvändig prioritering av åtgärderna utifrån deras kostnadseffektivitet och det finns en risk att åtgärderna aldrig kommer till stånd.”* Konsekvensanalyser av sociala och ekonomiska aspekter är från många myndigheter bristfällig.

KAP 14 Övergödning

Generella synpunkter

Övergödning samt resulterande syrebrist och bottendöd (som behandlas helt kort i avsnitt 14.3) är ett av de verkligt stora miljöproblemen för våra hav. SPF anser att alla åtgärder för att minska övergödningen och dess konsekvenser är av yttersta vikt att genomföra, från källa till hav.

Projektet med karpfiske som kan bidra till näringsupptag ur Östersjön lyfts som ett positivt exempel på flera ställen (både kapitlet om Övergödning och kap 17 om Fiskförvaltning) i MMB:s rapport, medan de avfärdar det pelagiska fiskets bidrag med följande rader (s. 786) *”Yrkesfiskets organisationer tar även upp att fisket, förutom att producera goda och nyttiga livsmedel, bidrar till att ta upp näringsämnen som är bundna till biomassan och därmed minska övergödningen i havet. Fiske på sill och strömming bidrar till uttag av dioxiner eftersom*

som miljögjifterna renas bort i produktion av t.ex. fiskmjöl.” Det är svårt att tro att MMB missat det positiva avtrycket det pelagiska fisket gör, även om så verkar fallet.

Svenskt pelagiskt fiske beräknas enligt Baltic Eye (2021-01-21; <https://balticeye.org/sv/hallbart-fiske/fiske-som-overgodningsatgard/>) att **enbart under 2021 ta upp drygt 2000 ton kväve och 375 ton fosfor ur Östersjön** genom det fiske som bedrivs efter sill/strömning och skarpsill. Dessa siffror överstiger såvitt vi kan bedöma summan av alla de föreslagna fosfor- respektive kväveåtgärder under 6 års tid (2021-2027) som presenteras i tabell 14.3. respektive 14.4. Trots detta nämns inte det pelagiska fisket med ett enda positivt ord i kapitlet om Övergödning. Försöksfisket av karpfisk som däremot tas upp i kapitel 14 som ett positivt exempel kan som jämförelse i en positiv prognos ta upp 1,2-1,5 ton fosfor samt 4,5-6 ton kväve i svenska vatten. Som positiv bieffekt kan även nämnas att det pelagiska fisket tillsammans med kväve och fosfor för bort dioxin ur havet, som sedan renas då fisken processas vidare till fiskmjöl och fiskolja så att produkterna blir ofarliga.

Detaljerade synpunkter:

14.17 Fiskförvaltningen kan lindra effekter av övergödningen

MMB skriver (s. 625 Kustnära områden) att *”Storspigg i Östersjöns kustområden, kan vara en effektiv predator på rovfiskens ägg och larver.”* MMB skriver också (s. 627) att forskningen föreslår utfiskning av spigg som ett möjligt sätt att åtgärda problematiken. SPF anser att storspiggen utgör ett hot mot ekosystemet i form av konkurrens om födan med framförallt sillen och att ett reduktionsfiske på spigg sannolikt skulle vara positivt för ekosystemet. SLU har gjort en riskanalys för spiggfiske och visar att detta fiske bäst bedrivs i utsjön, samt att risken för bifångster behöver utvärderas. SPF och SLU har under kvartal 1 2021 påbörjat ett projekt för att utvärdera bifångster i spiggfiske i utsjön. SPF anser att det är oerhört viktigt att detta arbete kan fortgå och att en samverkan mellan yrkesfiskare och forskning för att ta fram tillförlitliga data är avgörande.

På s. 626 (Fiskförvaltningen kan motverka övergödningens problem) skriver MMB *”Rovfiskar vid kusten har ofta lokala bestånd, och genom att stärka dessa kan vi sannolikt se positiva effekter på en lokal skala i kustzonen.”* SPF anser att det är viktigt att skydda och stärka dessa kustnära bestånd av stor rovfisk, t.ex. genom kraftiga begränsningar av det mycket omfattande sportfisket efter bland annat gädda, abborre, gös, torsk samt trolldis efter lax. Bland annat LST Blekinge arbetar med sådana begränsningar, men ett mer omfattande arbete i alla kustlän skulle sannolikt behövas. Denna åtgärd borde läggas till i sammanfattningen av förslag och diskussionen som MMB har på s. 682 (Åtgärder inom fiskförvaltningen...).

Även under rubriken Fiske på nya arter (s. 627) anser SPF också att reduktionsfiske efter spigg skulle kunna lyftas som en resurs som kan föra ut ytterligare kväve och fosfor ur Östersjön, sannolikt även det i betydligt större mängder än de som lyfts för karpfisket.

KAP 15 Farliga ämnen

Övergripande synpunkter:

SPF instämmer i MMBs konstaterande (s. 685) att farliga ämnen och deras påverkan inte i tillräcklig stor utsträckning har beaktats/kopplats ihop med havsmiljöfrågorna samt att mer kunskap behövs om dessa frågor.

Detaljerade synpunkter:

(s. 700) Här kan man läsa att dioxiner och dioxinlika PCB:er överskrider fastställda gränsvärden. SPF anser att detta inte är korrekt då sill/strömning från många områden i Östersjön nu ligger under EU:s gränsvärden och därmed får t.ex. exporteras för konsumtionsändamål.

(s. 729) Problemet med höga dioxinhalter i fet Östersjöfisk är ett stort bekymmer men inte som MMB beskriver det, dvs. som oöverkomligt. MMB skriver att halterna är ”oftast oförenliga med gällande gränsvärden inom EU”. Beskrivningen är onyanserad och återspeglar inte de sjunkande halter som ses i många områden, men fisk som nu är under EU:s gränsvärden. Vidare framförs att ”även om fisk över lag är ett nyttigt livsmedel med innehåll av hälsosamma fetter, så gäller det inte fisk med miljögifter”. SPF anser att det bör uppdras till Livsmedelsverket att göra en risk-nyttoanalys med beaktande av aktuell forskning, där risken med farliga ämnen i fisk måste vägas emot de hälsonyttor som det för med sig att äta fet fisk. SPF anser vidare att provtagningen av fet fisk i Östersjön måste öka markant, så att en bättre geografisk och tidsmässig spridning finns i provtagningen vilket i sin tur möjliggör ett uppdrag till Livsmedelsverket att förfina sina kostrekommendationer så att de endast berör de områden, tider på året samt storlek/ålder på fisk som faktiskt innehåller för höga värden. SLV bör också utifrån dessa uppgifter få i uppdrag att göra en översyn av sina kostrekommendationer med avseende att nyansera dessa om möjlighet finns.

KAP 16 Marint skräp***Övergripande synpunkter:******Detaljerade synpunkter:***

(s. 742) SPF anser att det ska förtydligas att den stora majoriteten av förlorade fiskeredskap består av garn och burar, och de flesta av dessa förloras från fritidsfiske och husbehovsfiske, inte från yrkesfisket. Detta finns väl belagt från forskning. Det är ytterst ovanligt att en trål förloras och inte efter det bärgas.

(s. 750) HaV föreslås i sin instruktion få ett tydligt ansvar för marint skräp. SPF anser att det är positivt med ett tydligare nationellt angreppssätt vad gäller skräp i havet och på stränderna. SPF anser också att vissa kommuner som drabbas av mycket ilandflutet skräp från havet bör få extra stödresurser för att ta om hand detta (strandstädning och omhändertagande av marint skräp så att det inte återförs till havet)

(s. 751) KBV föreslås i sin instruktion få i uppdrag att rapportera marint skräp/avfall till HAV. SPF anser att det även bör inrättas en inrapporteringsmöjlighet för bland annat yrkesfiskare. att göra motsvarande rapportering om t.ex. större ansamlingar av flytande skräp påträffas när de bedriver sitt fiske.

KAP 17 Fiskförvaltning***Trovärdighet och fakta***

SPF anser att det är viktigt med saklighet och att basera sina resonemang på fakta. I kapitel 17 baseras långa stycken av texten på vissa aktörers tyckande, antaganden och spekulationer. Detta är en ytterst allvarlig brist i rapporten och underminerar starkt dess tillförlitlighet, samt MMB:s trovärdighet. Framförallt ges LST Stockholm väldigt stort utrymme att spekulera, och återges helt okritiskt av MMB. Ännu mer allvarligt blir det när MMB i kapitel 17 hänvisar till dessa spekulationer som ”framväxande

kunskap” eller ”ny kunskap” (t.ex. s. 863, 895, 897). De få gånger MMB väljer att citera sakkunskapen inom området i form av HaV och SLU så säger dessa helt korrekt att kunskap saknas och behöver tas fram. SPF instämmer helhjärtat i detta och välkomnar allt kunskapsframtagande kring de problem som finns och möjliga orsakssamband kopplade till dessa. Däremot kan vi inte över huvud taget acceptera när tyckande och antaganden redovisas som fakta eller kunskap. Förutom detta förekommer också en rad faktafel i texten. MMB borde vara kunnigare än att göra ett så undermåligt arbete och att inte basera sina resonemang på fakta.

När det gäller kunskapsinhämtning är det naturligtvis av yttersta vikt att frågeställningarna är opartiska och med en bred ansats i problemlösningen. Till skillnad från detta verkar både MMB och LST Stockholm ha bestämt sig för vad lösningen är redan på förhand, och låter detta genomsyra redan utformningen av frågeställningarna. Alla forskare vet att detta inte är korrekt vetenskaplig praxis, då även inom forskningen gäller att ”som man frågar får man svar”. Det gäller därför för forskare (vi förutsätter att den som ska ta fram de kunskapsunderlag som krävs har vetenskaplig kompetens att göra detta) att vara extra noga med att ställa sina frågor och söka sina svar på ett helt objektivt sätt. Ett exempel på en objektiv frågeställning/uppdragsbeskrivning till HaV i den sista strecksatsen på s.892 **(17.13.4. Fiskens roll i ekosystemet + interaktioner utsjö-kust) vore t.ex.:**

- Att bedöma påverkan från **olika typer av fiske, såväl innanför som utanför trålgränsen, på kustekosystemen...**

SPF anser att fisket innanför trålgränsen, inklusive ett omfattande sportfiske på de arter som det nu larmas om är på nedgång, är väl så viktigt att se på för att söka svar på de problem som finns. SPF menar att HaV måste göra sin kunskapsinhämtning med en bred ansats att först och främst definiera och kvantifiera problemen, samt att söka orsakssamband till dessa. Att kategoriskt på förhand ha bestämt sig för att det pelagiska fisket utgör ett problem och försöka koppla negativa effekter specifikt till detta utan att se på andra möjligheter är ett synnerligen dåligt exempel på hur ekosystembaserad förvaltning inte ska bedrivas.

På s. 894 skriver MMB ”*Det är därför viktigt att underlag inhämtas från olika institutioner och lärosäten.*” SPF anser att det i första hand är viktigt att kunskap inhämtas från oberoende forskare utan egen agenda som är intresserade av att ta fram objektiva fakta och inte en vinklad bild av verkligheten utifrån missvisande frågeställningar och tveksamt urval av data. Att dessa forskare kommer från olika lärosäten ser SPF som betydligt mindre viktigt.

Svenska fiskeorganisationer

Rättelse av missuppfattningar hos MMB om hur svenskt fiske är organiserat: (s. 865) ”*Fiskeresursen används av en stor mängd aktörer bl.a. det storskaliga pelagiska fisket med utvecklade producentorganisationer, det småskaliga kustfisket, privata fiskerättsägare samt av fritidsfisket.*” Sweden Pelagic Federation PO är en av sex producentorganisationer i Sverige. I SPF är hela det ”storskaliga” svenska pelagiska fisket medlemmar, men vi företräder även hela det regionala fisket i Östersjön, liksom ett antal lokala småskaliga fiskare med fartyg under 12 meter som tillsammans fiskar en stor majoritet av den pelagiska kustkvoten (drygt 90 procent av volymen). Övriga producentorganisationer företräder olika typer av demersalt fiske i olika delar av landet. Det vill säga, det är inte på något sätt enbart det ”storskaliga pelagiska fisket” som har ”utvecklade producentorganisationer” som MMB påstår. Det småskaliga kustfisket finns representerade i samtliga sex producentorganisationer, inklusive SPF.

Synen på det storskaliga pelagiska fisket

Vårt pelagiska fiske beskrivs i stort sett enbart i negativa ordalag och verkar, åtminstone enligt LST Stockholm, vara roten till alla problem som finns i skärgården och det kustnära ekosystemet. SPF påminner om att det pelagiska fisket naturligtvis bedrivs inom de fångstkvoter som fastställs baserat på bästa möjliga vetenskap genom ICES rådgivning.

I MMB:s rapport framställs det storskaliga pelagiska fisket som orsak till alla upptänkliga problem som finns i ekosystemet; ökningen av spigg och sälproblemen i centrala Östersjön, att sälen är mager, att det är brist på bland annat sill, gädda och abborre kustnära, att kustfisket håller på att försvinna med mera. Inget av dessa påståenden har såvitt vi kan se några belägg, utan är rena spekulationer. Pelagiskt fiske påstås ha bifångst av torsk eller i varje fall störa torskens lek, återigen utan att det finns minsta belägg för detta.

SPF håller med om att det finns stora problem i ekosystemet i Östersjön, men att påstå att en utflytt av trälgränsen för att flytta på det svenska pelagiska fisket skulle lösa dessa problem är helt klart obefogat. Denna ”lösning” kommer inte att avhjälpa dessa problem, då de är betydligt mer komplicerade och mångbottnade. Som exempel kan nämnas torskproblematiken. Nu har det varit nästan totalt fiskestopp i södra Östersjön i några år för yrkesfisket (fritidsfisket får fortgå) pga. den akuta situationen för torsken. Om det var yrkesfisket som var det verkliga problemet för torskens situation så borde bestånden nu explodera, vilket inte är fallet. Slutsatsen och lärdomen man kan dra av detta är att problemet i grunden sannolikt är mer komplicerat än att enbart bero på fisket och att man kan behöva se till andra möjliga lösningar. Denna lärdom bör tillämpas på situationen kopplad till problem i bland annat Stockholms skärgård.

På s. 863 samt 866 kan man läsa flera citat från Länsstyrelserna i södra Östersjön:

”det svenska storskaliga foderfisket ska begränsas geografiskt av försiktighets-skäl och inte bör tillåtas i det område i Östersjön där torskfiske är förbjudet.”

”det svenska storskaliga foderfisket också borde flyttas ut från kusten för att skydda lekansamlingar av sill”

”Länsstyrelserna menar att ett rumsligt begränsat fiskestopp på storskaligt pelagiskt fiske till foder och fiskmjöl troligen skulle gynna torsken”

Här är ytterligare ett tecken på stor okunskap – pelagiskt fiske utgör inget hot mot torskbeståndet. Det finns inte några belägg för dessa påståenden. De årliga bifångsterna av torsk i Östersjön har de senaste åren legat på ca 5 ton och ska ses utifrån ett fiske som totalt omfattar drygt 100 000 ton sill/skarp-sill årligen. Landshövdingarna i Skåne, Blekinge och Kalmar län bland annat har bidragit till sommarstoppen för pelagiskt fiske 2020 och 2021. Hittills har detta sommarstopp lett till konkurs för 10% av de regionala fartygen i Östersjön. Det har även fått allvarliga konsekvenser för den lokala beredningsindustrin i Skåne och Blekinge. Dessutom är det felaktigt att det storskaliga fisket sker när fisken ansamlas för att leka, och också fel att det sker kustnära. Det pelagiska fisket med större fartyg bedrivs inte under denna period på året i Östersjön.

SPF har framfört förslag om undantag för vissa lokala och regionala pelagiska båtar för t.ex. kameraförsök under sommaren 2020 för att visa att ingen torsk bifångas, men intresset från myndigheter och politiker har varit obefintligt för att ta fram mer kunskap på detta sätt och samtidigt ge möjlighet för lokala fiskare och beredning.

På s. 866 refereras en annan skrivelse av flera LST i södra Östersjön, som helt verkar sakna självkritik. *”Länsstyrelserna anser att det behövs både åtgärder för att kompensera för de negativa effekterna av fiskestoppen 2020”* Som man kunde läsa tidigare i MMB:s rapport (s. 863) var LST genom landshövdingarna pådrivande i att få till stånd sommarstoppen för pelagiskt fiske 2020 som nu får en fortsättning 2021. Det är tydligt att LST helt har missat att göra en korrekt konsekvensanalys för sina krav, när man först vill se ett fiskestopp och sedan får lite panik när detta fiskestopp får negativa konsekvenser för det lokala och regionala fisket och beredningen. LST har också helt bortsett från att torskens behov av föda finns med i ICES modeller och därmed redan tas hänsyn till.

s. 819 *”Det storskaliga pelagiska fisket bedriver i huvudsak fiske i det berörda området under januari–april.”* Det är oklart vad som avses med ”det berörda området”. SPF vill framhålla att s.k. storskaligt pelagiskt fiske aldrig bedrivs i Stockholms skärgård om det är vad som avses. Vidare bör tilläggas att det storskaliga fisket i Östersjön i huvudsak bedrivs från oktober/november till februari/mars.

s. 819 *”Forskare, bl.a. vid Östersjöcentrum samt Länsstyrelsen i Stockholm befarar nu att detta kan ha stor negativ inverkan på invandringen av lekmogen strömming till kusten vilket både innebär att underlaget för ett småskaligt kustfiske försvinner och medför en negativ påverkan på skärgårdens ekosystem.”* Observera att de anställda vid LST Stockholm inte är forskare och skrivningen bör därför justeras. Liksom för andra påståenden saknas helt vetenskapliga belegg för ”befarandet” som Östersjöcentrum och LST Stockholm ägnar sig åt. De verkar inte heller söka några alternativa förklaringar till problemen som finns. En annan förklaring skulle t.ex. kunna vara att sillen/strömmingen för närvarande är extremt småväxt att den helt enkelt är för liten för att fastna i traditionella sill/strömmingsgarn.

Föreslagna regleringar av (det pelagiska) fisket

Eftersom det pelagiska fisket helt grundlöst pekas ut som orsaken till i stor sett alla problem i de kustnära ekosystemen är det också en enkel lösning att föreslå att detta fiske ska begränsas, flyttas, eller helst av allt (verkar det som) stoppas helt. SPF anser att det helt enkelt är oacceptabelt att hantera en bransch på detta sätt samt att basera långtgående förvaltningsförslag på ett resonemang där all väsentlig kunskap saknas.

MMB lägger stor kraft och åtskilliga sidor på att utreda vilken juridisk grund man skulle kunna luta sig emot för att .tex. flytta ut trålgränsen till 12 sjömil. Samma energi kanske i första hand borde läggas på att kvantifiera problemen och förutsättningslöst utreda orsakssamband och därmed hitta förslag på möjliga lösningar (samt, naturligtvis göra en konsekvensanalys av dessa). Utöver detta borde större fokus läggas på ökad jakt av säl och skarv för att kraftigt reducera dessa populationer till långsiktigt hållbara nivåer.

SPF anser att MMB drar förhastade slutsatser om vilka insatser som behöver göras, och slutsatserna grundas dessutom som vi påpekat tidigare på ett resonemang baserat på antaganden, spekulationer och tyckande snarare än fakta. SPF anser att ett systematiskt och objektiva förhållningssätt bör utgå ifrån dessa punkter, innan man kan diskutera ifall trålgränsen behöver förändras eller behovet av ”utflyttningsområden”:

- 1) Identifiera vilka problem det är som behöver lösas i kustekosystemen samt vilka orsakssamband som kan finnas för respektive problem. Om problemet är t.ex. brist på gädda bör man i första hand se vilka påverkansfaktorer som finns vad gäller gädda (inte kategoriskt anta att utsjöfisket på sill/strömming är roten till alla problem).

- 2) Utvärdera dagens trålgräns och effekterna av den utflyttning som gjordes 2003/2004. Har den nuvarande trålgränsen haft önskad effekt? Varför/varför inte? Vad kan man dra för lärdomar av utvecklingen i de områden som då stängdes för trålning?
- 3) Utvärdera allt fiske (såväl yrkes- som fritidsfiske) som sker innanför samt utanför trålgränsen samt vilken påverkan detta fiske har på bestånd av olika kustfiskar mm T.ex. noterar vi att MMB skriver att från Uppsala och norrut står sportfiske/fritidsfiske för 75 - 98 procent av alla fångster av en rad kustfiskarter vilket sannolikt kan ha en påverkan på bestånden av dessa fiskarter.
- 4) Utifrån dessa samlade kunskaper, framtagna utan att man på förhand bestämt sig för en specifik lösning, ta fram förslag på åtgärder, samt en tydlig konsekvensanalys av hur de kommer påverka bland annat olika segment inom fisket.

”Miljömålsberedningen menar att artikel 20 i grundförordningen bör kunna tillämpas innanför gränsen för tolv nautiska mil från baslinjen.” SPF anser att förslaget helt saknar saklig grund. Skulle det bli verklighet innebär det om det inte bara blir ensidigt, dvs. utestängande enbart av svenska fiskefartyg, medan andra nationer kan fortsätta sitt fiske som vanligt i princip ”en krigshandling” som skulle kräva långtgående förhandlingar. Som exempel utgörs fisket i Bottenhavet till 75% av finska fartyg. I det fall MMB syftar på en ensidiggräns så anser SPF att detta är oförenligt med strävan inom EU efter jämlika och rättvisa konkurrensförhållanden. Det verkar vara något som MMB ser ytterst lätt på.

Vad gäller ”översyn” av de bilaterala fiskeavtalen med Finland och Danmark (s. 901) bör man ha i åtanke att Sverige sannolikt behöver erbjuda Danmark och Finland en rejäl kompensation för att avstå från detta traditionella fiske (urminnes hävd) och därmed försämra förutsättningarna för sina egna yrkesfiskare? Om SE inskränker våra grannländers rätt till fiske i våra vatten finns en överhängande risk att våra fiskare blir av med förmåner som de idag åtnjuter i våra grannländers vatten. Även om MMB verkar ta ytterst lätt på betydelsen av svenskt fiske, så är detta aspekter som måste beaktas då en konsekvensbedömning görs av detta förslag. MMB undviker också helt att ge sig in på en diskussion om hur detta eventuellt skulle kunna påverka den relativa stabiliteten och de problem som detta skulle kunna leda till i en redan ansträngd post-Brexit situation för europeiskt fiske.

SPF anser också att de som föreslår en utflyttad trålgräns (oavsett juridisk grund) inte har gjort läxan vad gäller konsekvensanalys för hur detta kommer påverka lokalt och regionalt fiske. SPF ser i sin analys att de fartyg med störst behov att fiska kustnära och som i första hand kommer att drabbas (och sannolikt gå i konkurs) är de lokala fiskare med trålare under 12 meter som fiskar sill på kustkvoten, samt de 10 regionala pelagiska fartyg som finns i Östersjön. Dessa mindre fartyg är de som har svårast att byta fiskeområden eller fiska så långt ut från kusten som 12 sjömil.

SPF anser att där det finns vetenskapligt underbyggda behov av skydd för t.ex. lekande fisk ska denna naturligtvis skyddas. Rimligen är det i första hand de kustnära lekområdena som bör vara föremål för sådant skydd, men om HaV och SLU ser behov av t.ex. stängda områden eller tider med fiskeförbud så kan de redan idag inrätta sådana områden. En tydlig konsekvensanalys ska i så fall naturligtvis genomföras, liksom vid alla förvaltningsbeslut. Om bestånden genom den senaste vetenskapliga data (den samlade forskningen) visas vara svaga kommer rådgivning och kvoter att korrigeras nedåt som en följd av detta, och fisket minska. Att därför som MMB och LST gör förorda en utflyttning av trålgränsen är ett synnerligen olämpligt och trubbigt verktyg.

I texten om inflyttningsområden (s. 898) bör förtydligas att i de flesta inflyttningsområden är ytterst begränsat vilket trålfiske (redskap, storlek på båt, maskinstyrka mm) som får bedrivas, och att det i många fall krävs särskilda dispenser för att få bedriva det. Observera också att 2004 flyttades inte generellt trålgränsen in, i de allra flesta områden flyttades den ut kraftigt, medan delar av de gamla trålområdena klassades om till inflyttningsområden och förseddes med restriktioner enligt ovan.

Spigg

Reduktionsfiske på storspigg (s. 821, 893): SLU har gjort en riskvärdering och visar att det bästa sättet att göra detta är ett riktat fiske i utsjön. Dock behöver detta fiske nog utvärderas med avseende på bifångster, vilket också har påbörjats under våren 2021 i ett samarbete mellan SPF och SLU. Denna typ av arbete görs alltid bäst i samverkan mellan fiskare och forskare.

På s. 821 hänvisas till att det fanns betydligt mer spigg i Östersjön 2015 än på 1980-talet. Vi påminner om vikten av att ha ett längre historiskt perspektiv. Det har funnits extrema spiggperioder tidigare i historien, när den fiskades kustnära i enorma mängder för tranframställning. Det är också viktigt att komma ihåg att hela ekosystemet i Östersjön såg annorlunda ut på 1980-talet, då det t.ex. var oerhört låga sälpopulationer pga. miljögifter.

Kustnära och småskaligt fiske

SPF anser att beskrivningen av det kustnära fiskets problem (s. 778) saknar många viktiga aspekter, samt att delar av resonemanget baseras på tyckande och åsikter snarare än fakta. Bland annat i den AgriFood-rapport som man delvis hänvisar till lyfts ett antal viktiga anledningar till det kustnära fiskets bristande lönsamhet, framförallt i södra och mellersta Östersjön. Den höga (och stadigt ökande) förekomsten av säl lyfts av både fiskare och forskare som en viktig orsak till utvecklingen under de senaste decennierna. Antalet fiskare i kustlänen har minskat i ett betydligt längre perspektiv än vad som här anges. Detta är alltså inget nytt fenomen utan kan kopplas till den generella samhällsutvecklingen med industrialisering och urbanisering. Läs mer om detta i SLU Aqua Reports 2017:7, *samt i nedanstående illustrationer* som är kopierade från nämnda rapport.

Fig. 13. Antal fiskare per hamn i Bohuslän åren 1937, 1960 och 2014. Inkomstgraderingen utgör ett relativt mått av fångstvärde per fiskare. Värdena är KPI-justerade och därmed jämförbara mellan åren. Den generella trenden i Bohuslän har varit en minskning i antalet fiskare, men att varje enskild fiskare har en större inkomst. År 1937 ses också en tydlig gradient från större inkomster i söder (Göteborgs skärgård) och gradvis avtagande längre norrut.

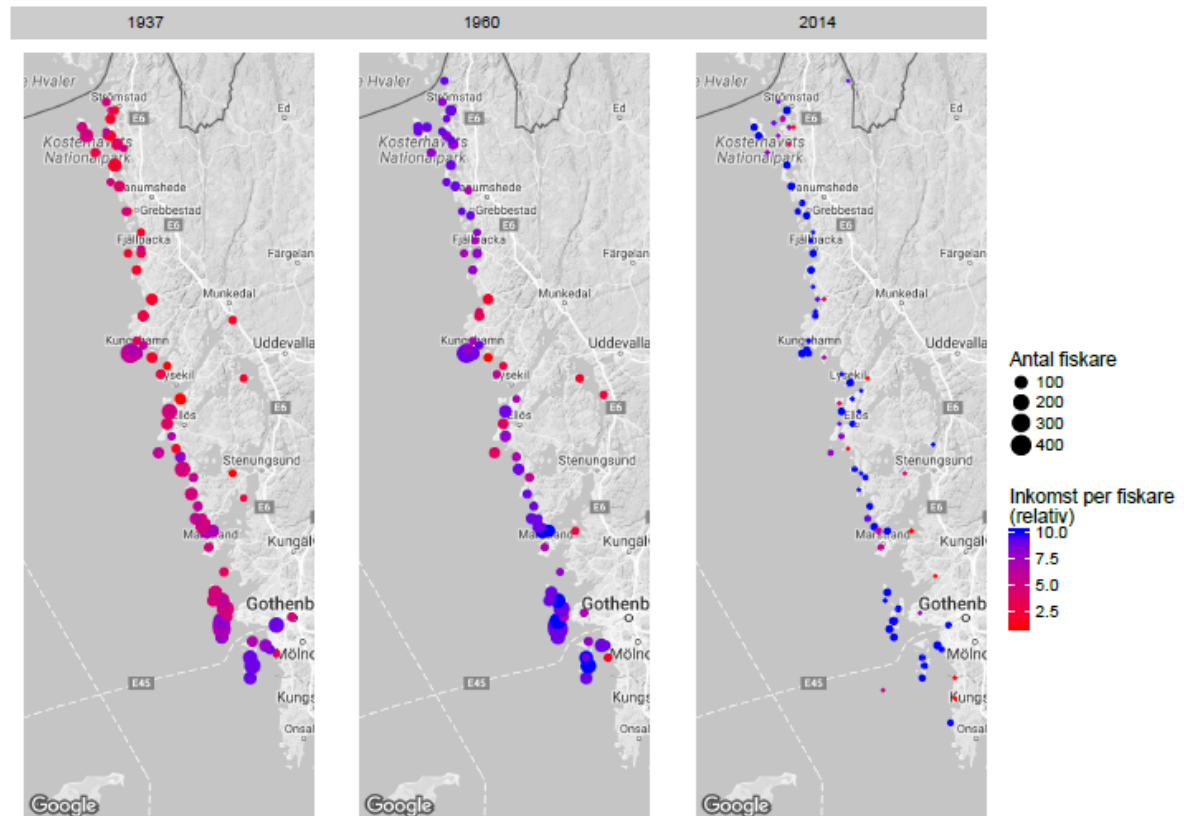

Fig. 14. Antal fiskare per hamn i Skåne åren 1937, 1960 och 2014. För kommentarer kring figuren se bildtexten till Figur 13.

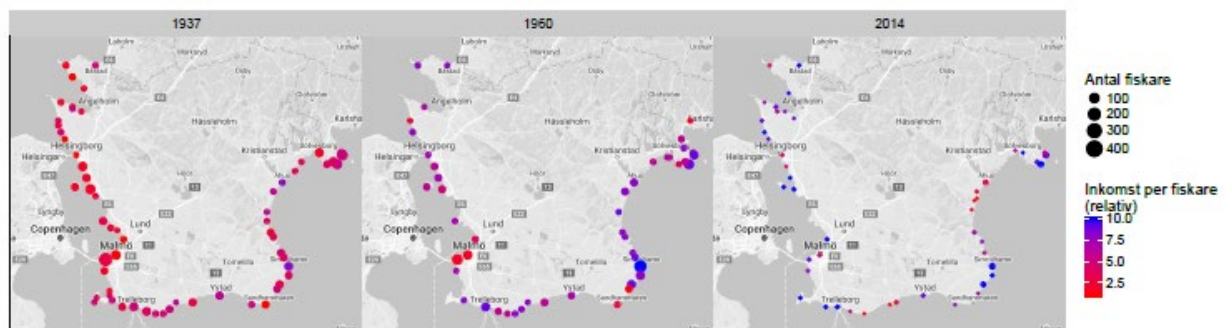

Fig. 15. Antal fiskare per hamn i Stockholms skärgård åren 1937, 1960 och 2014. För kommentarer kring figuren se bildtexten till Figur 13.

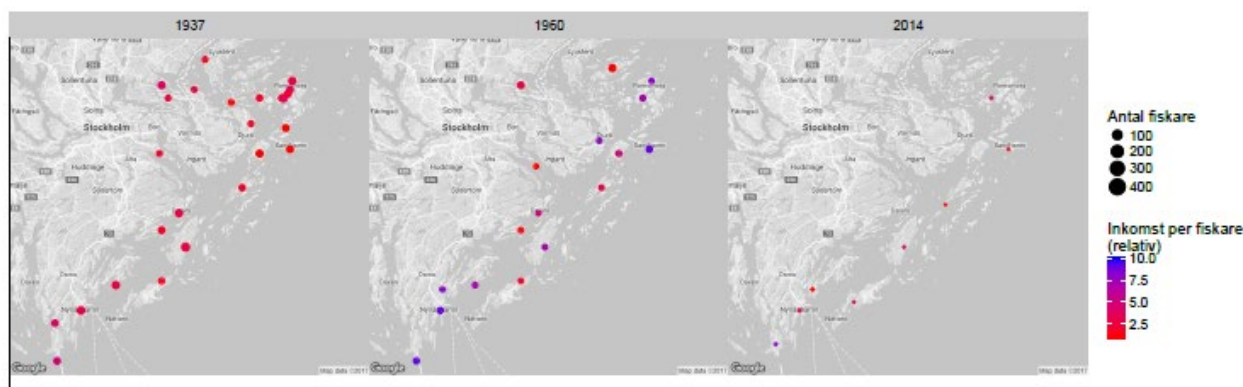
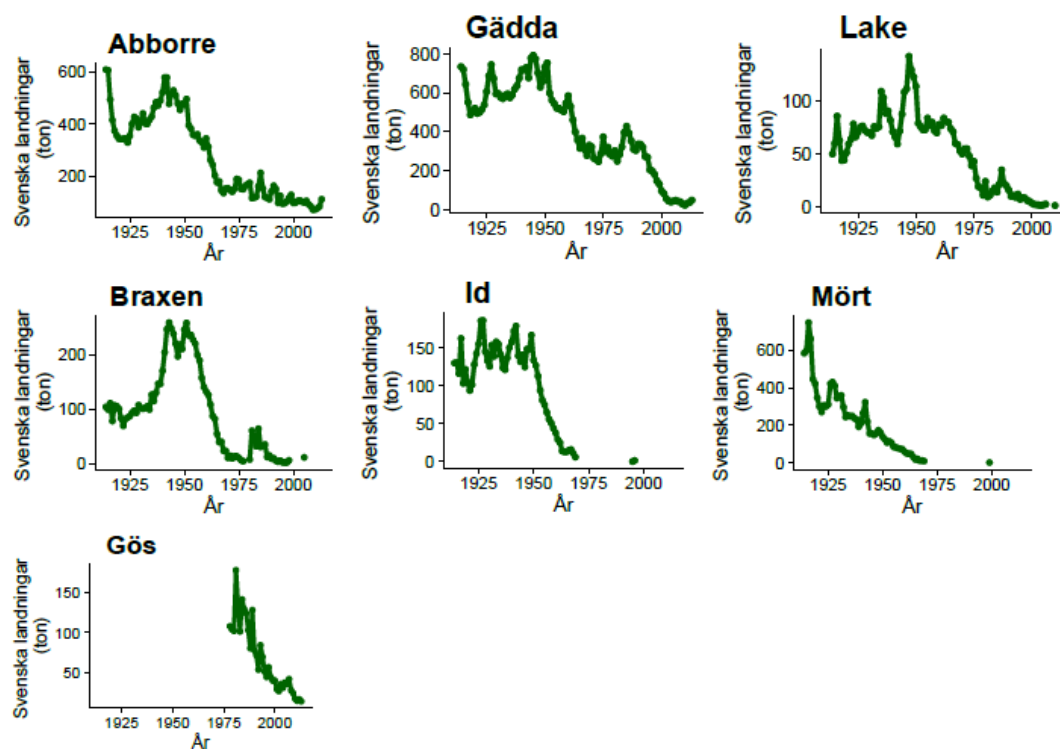

Fig. 11. Landningar av sötvattensarter längs Östersjöns kust

SLU Aqua reports 2017:7. Historiskt perspektiv på landningar av några vanliga kustvattenarter i Östersjön.

Avvecklingen av det kustnära fisket har alltså som dessa figurer visar pågått under mycket lång tid, och i takt med denna även landningarna inom detta fiske. SPF anser att det är viktigt att se på betydligt längre tidsserier än det senaste decenniet, **och söka lösningar på den grundläggande lönsamhetsproblematiken för det kustnära fisket, snarare än att påstå att det finns en enkel lösning på de komplexa problemen genom att peka ut en enskild syndabock, i detta fall det storskaliga pelagiska fisket.** SPF undrar också varför Stockholms län särredovisas av MMB i detta sammanhang? Det finns många andra län där fisket är/har varit mer omfattande och minskat lika mycket eller mer. Det hade varit på sin plats att göra en mer fullständig analys över det småskaliga fiskets lönsamhetsproblem. På s. 758 diskuteras potentialen för småskaligt fiske, men MMB ger inte en helhetsbild av problemen. Liksom vid många andra tillfällen betonas bara ökad produktion och ökat förädlingsvärde som lösningarna som ska frälsa det småskaliga fisket.

På s. 784. Under rubriken Fisket kan bidra till miljöåtgärder står att *"länsstyrelserna [anser] att ett lokalt småskaligt kust- och skärgårdsfiske inte är en del av de stora problem som finns inom det svenska yrkesfisket i dag, utan mer en del av lösningen."* Tyvärr är det så att det just är detta segment som har de stora problemen som beskrivs för svenskt yrkesfiske, och hade det funnits en enkel lösning på dessa problem så hade det fisket redan använt sig av dessa. Eller så menar LST att allt annat fiske utgör ett miljöproblem som alltså det småskaliga fisket inte är en del av. I så fall återspeglas den uppfattningen även på s.878 där man kan läsa *"inom miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård och hållbarhetsmål 14 finns tydliga målsättningar att gynna det småskaliga kustfisket och fiskemetoder som har låg miljöpåverkan"* Tyvärr är denna missuppfattning om att småskaligt fiske är miljövänligt vanlig, men den blir inte mindre felaktig för det. Det fiske som har störst miljöpåverkan per kilo fångad fisk är det småskaliga fisket, då fiskeansträngningen per kilo landad fångst är hög. Det småskaliga fisket kännetecknas även av andra miljömässiga problem. I garnfisket och burfisket är bottenpåverkan låg, men bifångsterna höga. Dessutom bedrivs det kustnära fisket med framförallt garn ofta med gamla båtar som har föråldrade dieselmotorer och är föga miljövänliga. En låg lönsamhet inom vissa segment kan medföra ett större incitament att fuska på olika sätt. Dessa problem måste uppmärksammas och lösas. Bottentrålningen har påverkan på havsbotten och är på grund av friktionen mot botten mer bränslekrävande. Minst klimatpåverkan av alla fisken har det storskaliga pelagiska fisket med moderna fartyg och moderna motorer då detta är mest bränsleeffektivt per kilo fångad fisk, har ytterst små bifångster och noll bottenpåverkan. I sammanhanget bör även nämnas att metoden att fördela fiskemöjligheterna har stor betydelse för fiskets ekonomi och ansvar för hållbarhetsfrågor.

Fritidsfiske

SPF anser att bilden som ges av fritidsfiske i denna rapport, liksom i många andra sammanhang, är förskönande och saknar problematisering av fritids- och husbehovsfisket. SPF är besvikna att MMB varken här i kapitel 17 eller i kap 21 om Kusthavet fördjupar sig i den negativa inverkan som omfattande fritidsfiske kan få på den marina miljön, både vad gäller påverkan på lokala fiskbestånd samt utsläpp mm från de båtar som ofta används vid fiskets bedrivande. Mot bakgrund till de utredningar om fritidsfisket som gjorts av bland annat HAV är det ändå märkligt att inte MMB uppmärksammar fler av de problem som lyfts fram i dem.

Medan 250 sidor ägnas åt de problem som yrkesfisket utgör för miljön, behandlas fritidsfisket i denna rapport endast i korthet. SPF upplever också att yrkesfisket i MMB-rapporten nästan uteslutande

beskrivs som en belastning och ett miljöhot, medan fritidsfisket huvudsakligen verkar ses som en positiv ekosystemtjänst, där reflektion över vilken påverkan det kan ha i stor mån saknas.

Fritidsfiskets uttag av stor rovfisk (t.ex. abborre, gädda, lax och torsk) är omfattande, vilket också konstateras i rapporten (21.3.3). MMB anger i rapporten att fritidsfisket står för 75 - 98 procent av fångsterna av gös, gädda, öring, sik från Uppsala upp till Västernorrland, och man kan fråga sig om och hur detta påverkar de kustnära bestånden av stor rovfisk. Med larm om minskande bestånd av just dessa fiskarter i t.ex. Stockholms skärgård bör naturligtvis alla möjliga orsakssamband undersökas.

I det södra beståndet av sill i Östersjön där ICES rekommenderar ett nolluttag är fritidsfiskets uttag större än yrkesfisket, trots detta har bara yrkesfisket med fartyg över tolv meter begränsats. Då åtgärden inte har gett någon effekt är det märkligt att inte potentiella åtgärder riktade mot andra nyttjare lyfts av MMB. I detta sammanhang nämns inte heller det omfattande uttaget av t.ex. hummer som HaV uppskattar vida överstiger yrkesfiskets fångster. Data för fritidsfiskets uttag är generellt ytterst bristfällig och behäftad med mycket stor osäkerhet. SPF anser att datainsamling för fritidsfisket måste förbättras markant och att alltför stor vikt läggs vid en enkätstudie istället för reella data. Det finns också stor osäkerhet och okunskap vad gäller dold dödlighet på grund av skador och stress hos "utkastet" vid catch and release-fiske (s.k. krokmortalitet) av framförallt stor kustnära rovfisk (enligt SCB statistik totalt ca 12 500 ton "återutsatt" fisk årligen varav drygt hälften utgörs av gädda). En ökad kunskapsnivå i dessa frågor är av stor vikt.

Problem som inte berörs i rapporten eller där den borde fördjupas:

- Omfattande garn- och burfiske som bedrivs av fritids/husbehovsfiskare, och som är upphov till den stora majoriteten av alla nytillkomna spökredskap i havet.
- Illegalt fiske (fel redskap, fel tid, fel plats, samt att man dödar/behåller fel arter och fel individer t.ex. hummertinor, ålryssjor och garn) är vanligt förekommande.
- Bristande kontroll/tillsyn av fritidsfisket, regelefterlevnad
- Svartförsäljning
- Saknas data på fångster och fiskeridödlighet

Både i kapitel 17 och kapitel 21 hänvisas till SCB:s statistik för fritidsfiske att *"Konsumtion som kan kopplas till fritidsfiske (både sötvatten och hav) uppgick 2019 till cirka elva miljarder kronor."* (s. 1117, samt 782) *"Fritidsfisket innebär inte bara ett mervärde i form av rekreation för utövarna utan det bidrar även till Sveriges ekonomi. Totala utgifter för fritidsfiskarna i sin helhet uppgick 2019 till cirka 10,6 miljarder kronor."*

SPF har svårt att se varför MMB ser kostnaderna, utifrån sitt uppdrag, som något positivt för miljön. Skulle man se det utifrån det samhällsekonomiska värdet på den rekreation som fritidsfisket skapar så är kostnaden negativ då man för att få värdet subtraherar kostnaden från betalningsviljan. Vad man också med säkerhet kan säga är att den mängd resor som skapas, bränsle till båtar etc. inte gynnar miljön.

Man kan även med säkerhet säga att förändringen av samhällsekonomiska värdet av att låta de individer som fritidsfiskar på en plats istället göra det på en annan plats, eller helt enkelt låta de göra en annan aktivitet, är lågt. Det vill säga man kan reglera fritidsfisket med en relativt liten förändring i värdet. Likaledes är värdet (betalningsviljan) för den först fångade fisken relativt högt men minskar snabbt efter

några fångade fiskar. Att reglera fångsterna inom fritidsfisket kan med andra ord även det göras utan att påverka värdet nämnvärt.

Fiske för foder/konsumtion

SPF ifrågasätter starkt varför användningsområdet för den fisk som fiskas på svenska kvoter över huvud taget är föremål för MMB:s tyckande. Såvitt vi kan se är MMB:s uppdrag att utreda hur miljömålsarbetet kan förbättras, och det kan knappast påverkas av hur den fisk som fiskas på hållbart satta kvoter används efter att den har landats? Om detta ska behandlas saknar SPF en diskussion om hur vi utifrån livsmedelsstrategi och miljömål ska hantera den fisk som vi inte kan eller vill äta, men ändå har möjlighet att fiska. I första hand avser vi skarpsill och sill/strömming från Östersjön, med för höga halter dioxin och där livsmedelsverkets kostrekommendationer avråder från konsumtion, vilket i sin tur hämmar marknads efterfrågan på fet fisk från Östersjön. Denna fisk används idag till fiskmjöl och fiskolja, och i framställningsprocessen renas dioxinet bort så att produkterna blir säkra att använda. Fiskmjöl och fiskolja används bland annat till hälsokost/kosttillskott (fiskoljekapslar) samt till djurfoder för laxfiskar, höns, grisar och husdjur. Vad är miljökostnaden att ersätta detta protein, som marknaden trots allt efterfrågar, med annat protein?

SPF ställer sig frågande till de siffror på användningen av sill respektive skarpsill som anges i betänkandet. Den bild som målas upp i betänkandet är verklighetsfrämmande.

(s. 896) Som en kommentar till detta citerade stycke *”Skulle man om foderfisket introducerades i dag tillåta det med så få begränsningar? Vi stoppar ju enskilda garnfiskare som vill fiska krabba och skrubba av försiktighetsprincipen, men ett aldrig skådat storskaligt trälfiske begränsas inte.”* Det främsta verktyget för fiskets hållbarhet är att fiskekvoterna sätts på en bra och hållbar nivå, och att den data som ligger till grund för den biologiska rådgivningen är av bästa möjliga kvalitet för att återspegla verkligheten. Det är också ytterst viktigt att komma ihåg att fiskets långsiktiga hållbarhet avseende bestånden inte på något sätt påverkas av hur den landade fisken används. På samma sätt som vi på lantbrukets åkrar odlar både djurfoder och energigrödor som inte blir till livsmedel så har vi resurser i havet som idag lämpar sig bättre för andra ändamål än humankonsumtion.

s. 775-776 Här ges exempel på fångstvolymen samt volym/andel ”foderfisk” från två år, 2018 och 2019. *”Fångsterna i det yrkesmässiga fisket i havet under år 2019 uppgick till cirka 178 000 ton i levande vikt. Det innebär att fångsten har minskat med cirka 37 000 ton eller 17 procent jämfört med år 2018. Minskade fångstmängder noteras framför allt för sill och strömming vilket till stor del beror på minskad kvot i Östersjön.”* En jämförelse av den totala fångstvikten mellan två enskilda år säger absolut ingenting, eftersom kvoterna går upp och ned. För den som inte är insatt ger texten annars intrycket att detta är en exceptionell händelse/minskning. Kvoterna för sill och skarpsill i Östersjön påverkar kraftigt hur stor volym och hur stor andel av totalen som går till foder. Även här är jämförelsen mellan två år irrelevant. Detta är inte ett tecken på en utveckling i en viss riktning.

s. 776: *”Värdet per kg är alltså betydligt lägre förfoderfisk.”* För det första beror det på vad man jämför med. Här känns det som att man jämför med övriga arter. Jämför man istället med samma art för konsumändamål är skillnaden förmodligen inte lika stor eller kanske inte existerar alls för då hade inte fisken sålts som foderråvara. Ibland är dock det internationella priset på fisk till mjöl och olja så högt att det till och med överskrider priset för fisk som används till konsumtion. Fiskeföretagen säljer fisken för

att nå bästa möjliga lönsamhet, och hade efterfrågan på denna fisk för konsumtionsändamål varit högre och därmed gett ett högre pris, skulle fisken naturligtvis istället säljas till detta ändamål.

SÄL OCH SKARV

MMB skriver i sina förslag (17.13.9. Förvaltning av säl och skarv, s. 914) ”*Samexistens mellan sälbestånd som når gynnsam bevarandestatus, yrkesfiske och företagande som nyttjar sälen som resurs genom sälsafari eller säljakt--*”

Ska det finnas en möjlighet för samexistens måste målen för vad som anses vara gynnsam bevarandestatus för sälpopulationerna revideras kraftigt nedåt och en reduktion av sälstammar och skarvpopulation genomförs. Sälstammen ska inte bara kunna samexistera med fisket utan måste även regleras utifrån de svaga fiskbestånden. Detsamma gäller givetvis skarven. Det bör betonas att med ett fiske med olika typer av aktiva trålredskap snarare än passiva redskap så är en samexistens lättare med såväl säl och skarv som med tumlare.

ICES råd, MSY mm

(s. 890) ”*Enligt vissa är det ett problem att ICES är för nära knutet till fiskekompetensen.*”

Vad är det egentligen för anklagande man kommer med mot den samlade fiskeriforskningen i Europa? Menar MMB att ICES är köpta av fiskerinäringen, eller vad är det man försöker låta påskina? SPF anser att detta är högst obefogat och omotiverat.

Behov av data samt osäkerhet;

s.819 ”*Analysen av konsekvenserna av sammanslagningen i beståndsuppskattningen för de mindre populationerna visar t.ex. att fiskeridödligheten kan vara högre, och den relativa biomassan lägre i vissa av populationerna jämfört med värdena i analyserna av hela beståndet.*” Men sannolikt också vice versa? Vissa delpopulationer kan underskattas och andra kan överskattas.

s.889 ”*Med dagens tillämpning av MSY kan ICES förbise riskerna med att fiska ner lokala delbestånd liksom med att fiska storleksselektivt.*” Det krävs oerhört mycket mer data än vad som idag finns tillgängligt för att kunna göra en bedömning av olika delbestånd. Går man ned på rådgivning på en lägre delbeståndsnivå är risken stor att man får ännu större osäkerheter och felkällor i rådgivningen än vad som finns idag. Det kommer vara väldigt dyrt och tidskrävande.

(s.891) ”*Havs- och vattenmyndigheten menar att ICES råd inte kan bli bättre än det kunskapsunderlag ICES har till sitt förfogande.*” En helt korrekt och viktig synpunkt, SPF anser att det är oerhört viktigt att tillräckliga (dvs större än idag) medel avsätts för datainsamling och observatörsprogram.

(s.891) ”*Representanter för yrkesfisket anför att de inte i sig är motståndare till råd som ger bättre förutsättningar för en ekosystembaserad förvaltning, men varnar för att en rådgivning som ska ta hänsyn till ännu fler faktorer kan bli ännu mer osäker än dagens rådgivning och också då riskera att slå fel.*” Detta stämmer fortfarande och vi anser att MMB helt har bortsett från denna kritik/farhåga och inte på något sätt bemött den eller problematiserat kring den i sin rapport, vilket ger ett väldigt nonchalant intryck gentemot fisket organisationer.

På s. 825 skriver MMB *"De modeller som används för arter som till större delen fiskas kommersiellt förutsätter hög datakvalitet från bl.a. fångstdata. För arter som till stor utsträckning fiskas inom fritidsfiske kan inte sådana modeller användas och rådgivningen baseras i större utsträckning på provfisker."* Texten är missvisande, då omfattande provfisker genomförs även för de arter som har kommersiell användning. Denna fiskerieroende datainsamling kombineras sedan med fiskerieroende data så som landningar i ICES modellering.

MMB:s förslag kopplade till ICES

Vad gäller utformning av ICES rådgivning är det otydligt ifall MMB (s. 886) menar att Sverige ska verka för att Kommissionen förändrar sitt uppdrag till ICES? Hur menar MMB i så fall hur ska det förnyade uppdraget se ut?

MMB föreslår (s. 886) *"att regeringen aktivt verkar inom EU, BALTFISH och Scheveningen för att främja att rådgivning från ICES om fiskekvoter och tekniska regleringar inom fiskeripolitiken, även ska bidra till att nå fastställda förhållanden som kännetecknar en god miljöstatus. enligt havsmiljödirektivet."* SPF ställer sig ytterst tveksamma till detta förslag. Huvudsakligen för omfattningen av ett sådant uppdrag då det finns en långa rad svåröverblickade mål, indikatorer, normer mm, där inte alla är rättvisande eller framtagna med en tydlig konsekvensanalys. Om miljömålen ska bli grund för ICES arbete – vems miljömål är det då som ska gälla och vems tolkningar. Dessa är knappast är lika i alla Östersjöländer? Detta förfarande skulle leda till minskad transparens och innebära ett mycket komplicerat årligt förfarande för ICES.

(s. 886) *"att regeringen med stöd av ICES tar fram ett förslag till hur en samlad rådgivning för fiskeripolitikens mål för biståndsförvaltning, inklusive delbestånd, och de delar inom havsmiljödirektivets kvalitativa deskriptorer som berör fisk, kan utformas."* Återigen verkar MMB bortse från att både miljöarbetet och fiskeriförvaltningen är internationella processer och att vi har en gemensam fiskeripolitik i EU. SPF ställer sig mycket tveksamma till förslaget.

(s. 891) *"Miljömålsberedningen föreslår därför att Sverige inom rådet och i det regionala samarbetet inom EU:s fiskeripolitik, dvs. de regionala samarbetsorganen BALTFISH och Scheveningen samt inom Helcom FISH ska vara pådrivande för att ändra variablerna för den vetenskapliga rådgivningen från ICES."* Oklart vad som menas med detta. MMB *"föreslår även att regeringen tar fram ett förslag som exempel på hur rådgivningen kan utvecklas. Detta behöver göras tillsammans med ICES"* SPF anser att detta arbete inte ska bedrivas av Sverige på egen hand, utan snarare hanteras gemensamt inom EU.

MSY och ICES råd

Vilka ytterligare biologiska parametrar utöver MSY anser MMB att det ska tas hänsyn till (s. 889)? Är det genomförbart? Att tillämpning av MSY och flerartsplaner ändå inte lett till önskvärt resultat kan eventuellt bero på att andra miljöpåverkande faktorer än själva fisket inte beaktats tillräckligt (övergödning, miljögifter, säl- och skarvförekomst etc. som påverkar också bestånd och miljö)

"MSY är ett avkastningsmått som på det sätt som det tillämpas idag, tar hänsyn till det enskilda beståndet och inte hur fiskeridödligheten påverkar andra bestånd eller effekter på ekosystemet." SPF menar att påståendet inte stämmer till fullo. Mellanartsinteraktioner finns med i modelleringen för t.ex. torsk och sill/strömming i Östersjön, då torsken utgör en predation på sillen som måste tas hänsyn till och födotillgången av t.ex. sill/strömming för torsken kan påverka tillväxten av populationen.

Det är otydligt vad som menas med skrivningen att *"se bortom en strikt tillämpning av MSY"* (s. 889)?

SPF tycker dock det är märkligt att MMB inte tar upp de verkliga problemen med MSY. Det vill säga att det styr mot volym snarare än kvalitet. Utifrån fiskets perspektiv har det alltid funnits en vilja att istället styra mot Maximum Economic Yield (MEY) som inte bara se till volym utan även storlek och kvalitet som genererar värde. MSY optimerar fiskbestånden utefter tillväxten vilket generellt skapar bestånd med lägre andel storväxta individer. Hur stark påverkan på bestånden förvaltningen har haft genom det nuvarande MSY-målet på att till exempel sillen och andra arter nu är småväxta och mindre lämpliga för konsumtion är svårt att säga men garanterat har effekten inte varit positiv. Likaledes att visa nyttjare av bestånden i alla tider strävat efter att skörda de största individerna. Detta är givetvis en fråga för MMB att behandla.

Övriga generella synpunkter på Kap 17

Generellt får man som läsare i detta kapitel en bild av att alla fiskebestånd i alla vatten är i kris, vilket inte stämmer med verkligheten. SPF anser att MMB ger en onyanserad bild av tillståndet för fiskbestånden.

(s.893) *"Havs- och vattenmyndigheten pekar på att en viktig pusselbit för att uppnå god miljöstatus, är att förstå hur fiskbestånden påverkas av Östersjöns försämrade miljö."* SPF anser att detta har fått alldeles för lite utrymme i denna enormt omfattande rapport. Det låter lätt i rapporten som om fisket är den stora boven när det gäller fiskpopulationerna, medan de stora miljöproblemen, huvudsakligen övergödning och syrebrist samt uppvärmning och försurning av haven kommer i skymundan. Kanske för att dessa problem är svårare att åtgärda än vad det är att införa ytterligare regleringar för fisket?

*"Detta medför **målkonflikter** både mellan miljövärden och fiskförvaltningen, men även en konkurrens om resursen mellan de som nyttjar den."* Inom SPF upplever vi inte att det finns en konkurrens om resursen mellan småskaligt och mer storskaligt fiske. För det pelagiska fisket är kustkvoten för sill/strömming väl tilltagen och medger ett i stort sett obegränsat fiske för de som nyttjar den. Övriga fartyg inom det pelagiska systemet samt regionalkvoten har sin individuella tilldelning som gör att fisket kan planeras under året. Det bör återigen påminnas om att vi har alla kategorierna av pelagiska fiskare i vår organisation och utan inbördes konflikter. Vi kan även tillägga att många av våra medlemmar fritidsfiskar utan att se det som en konflikt. Vi kan dock se att stora organisationer, som sportfiskarna, gärna lyfter konfliktsituationer. Detta är givetvis en strategisk fråga för att hålla ihop organisationen och skapa en s.k. "vi-känsla". Det finns även tjänstemän på myndigheter som bidrar till att skapa konflikter. Att politiker ofta ser allt som konflikter handlar givetvis om populism, snarare än kreativt tänkande.

Vad gäller **samförvaltning** så anser SPF att detta endast fungerar väl i avgränsade geografiska områden där Sverige har full rådighet över resursen, dvs för nationellt förvaltade arter så som siklöja och ett lokalt fiske som bedrivs av ett relativt begränsat antal aktörer.

Problemets allvar

17.1 Problemets allvar (s753) I kapitlets andra mening skriver MMB ”*Det pelagiska fisket av sill har stoppats under tre månader 2020 i delar av Östersjön och det kustnära fisket vittnar om minskande bestånd av flera arter.*” Detta är korrekt, dock glömmar MMB att påtala att detta stopp är ett utökad stopp för att inte riskera att störa den lekande torsken, och inte har någon koppling till de pelagiska bestånden.

I andra stycket på s. 753 skriver MMB om ekologisk obalans där spiggbeståndet ökar ”*medan andra arter succesivt minskar*”. SPF anser att detta är en alltför stor generalisering och en alltför negativ bild av verkligheten, som inte stämmer med fakta.

(s. 753) Det konstateras att det är allvarligt att fiskförvaltningen inte är integrerad med övrig havsförvaltning. För samhället torde det även vara en nackdel att främjandet av fiskerinäringen separeras från fisk- och havsförvaltning. Det främjar inte en helhetssyn. Eller kan det garanteras att denna bit inkluderas i en ekosystembaserad förvaltning? SPF är tveksamma till att så kommer vara fallet.

(s. 755) SPF saknar i beskrivningen av påverkansfaktorer på ekosystemet även andra faktorer än fisk och fiske. Borde inte även andra yttre faktorer såsom miljögifter, övergödning, syrebrist och döda bottnar etc. inkluderas när ekosystemet analyseras i en ekosystembaserad anda? I en sådan analys är givetvis fiske en del men om inte övriga bitar kommer med haltar analysen.

17.3. Fiskförvaltningen styrs av både näringspolitiska och miljöpolitiska mål

(s 757) Här står att läsa att enligt MMB:s tilläggsdirektiv ska MMB fokusera på miljömålen och tillståndet i havsmiljön. Trots detta lägger sig MMB i detalj i mål och frågor som direkt berör fiskets bedrivande.

17.3.5. EU:s gröna giv (s 762)

”*Kommissionen framhåller även att fiske och vattenbruk behöver minska sina klimatutsläpp*” SPF anser att detta är en viktig fråga och att en enkel miljöförbättrande åtgärd är att ge fartyg möjlighet till stöd för motorbyten till mer miljövänliga motorer i kommande programperiod för europeiska havs- och fiskeriprogrammet EHFF. SPF har förstått att denna möjlighet har prioriterats bort på politisk nivå i Sverige och vi anser att man därigenom går miste om en kraftfull åtgärd för att minska både miljöpåverkan på havet från fiskefartyg och samtidigt göra en insats för minskad klimatpåverkan.

17.4. Hur mår fisken? När vi målen? (s 765)

SPF anser att bilden av situationen för fiskbestånden är alltför onyanserad. Att skriva att ”*en del fiskbestånd håller på att återhämta sig*” får det att låta som om alla fiskbestånd har kraschat och är i behov av återhämtning, vilket inte är sant.

17.4.1. Bedömning av fiskbestånden samt figur 17.1. (s. 766-767):

Precis som MMB lyfter kritik mot i andra kapitel så ger bedömningen av ”Hållbart nyttjade bestånd” en onyanserad bild av verkligheten. Läsaren får ingen uppfattning ifall man är nära/långt ifrån målnivån för de bestånd som bedöms som ”Ej hållbara”, samt om utvecklingen går i riktning mot bättre eller sämre hållbarhet. Det framgår inte heller tydligt att det är olika många bestånd som ingår i bedömningarna, samt att kriterierna för bedömningen av nationella och internationellt förvaltade bestånd är helt olika. Absoluta tal över antal bestånd är mer givande än en andel.

17.4.2. Miljögifter i sill och strömming

MMB skriver (s 768) ”Fet Östersjöfisk som sill och strömming innehåller höga halter av giftiga substanser som dioxiner och dioxinlika PCB:er.” SPF anser att även denna skrivning är onyanserad som snarare borde vara formulerad som att fisken kan innehålla förhöjda nivåer, beroende på område och fiskens storlek/ålder.

17.5.1. Fiske i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt (s 770)

Fisket i Nordsjön under 1970-talet hänvisas till som ”toppåren”. Dessa år kategoriserades av ett starkt överfiske efterföljt av flera års totalt fiskestopp och borde inte vara en eftersträvansvärd situation. Under dessa år fanns det dessutom inga fastslagna kvoter.

I andra stycket står att pelagisk fisk, ”*buvudsakligen sill och makrill, står för över hälften av de svenska landningarna*”. Detta är ett missvisande påstående. De pelagiska landningarna domineras av skarpsill, sill och tobis, medan makrill endast utgör en mindre andel av dem. Att hänföra tobis till det demersala fisket som görs i denna text är inte korrekt, detta räknas som ett pelagiskt fiske. SPF anser att texten ska korrigeras.

I sista meningen på s 770 står att ”*Sedan 2013 pågår ett fiske efter s.k. läppfiskarter med burar och ryssjor som har en ekonomiskt betydande del av det småskaliga kustfisket.*” SPF vill påpeka att HaV såvitt vi vet endast utfärdat ca 10 dispenser för att bedriva detta fiske. För dessa enskilda fiskare är det korrekt att läppfiskfisket är ekonomiskt viktigt, men att påstå att det är av vikt för det småskaliga kustfisket på Västkusten som helhet är alltså ytterst missvisande.

17.5.2. Fiske i Östersjön (s 771-772)

Liksom i stycket om Nordsjön hänvisas till en period på 1970-talet med extremt högt fisketryck, som inte kan kategoriseras som särskilt hållbart eller eftersträvansvärt. SPF anser att det är märkligt att i denna text inte nämna det pelagiska skarpsillsfisket, som är i samma storleksordning som sill/strömmingsfisket.

MMB skriver att ”bottentrål är det vanligaste redskapet i torskfisket”, vilket inte stämmer längre då det under de senaste åren då svenskt bottentrålfiske efter torsk har stoppats helt på grund av den akuta situationen för torsken. Att hänvisa till ICES figur över bottentrålning under åren 2015-2018 blir i detta fall helt missvisande då regleringarna och fiskemönstren nu ser helt annorlunda ut.

17.5.3. Fiskets ekonomi och utveckling (s 774)

För ett intressant historiskt perspektiv vill SPF hänvisa till *SLU Aqua Reports 2017:7 Svenskt fiske i historiens ljus - en historisk fiskeriatlas*. Vi noterar också att en viktig skillnad mellan ekonomin för det kustnära fisket på väst- och ostkusten är att västkusten erbjuder betydligt fler möjliga målarter, varav flera med högt marknadsvärde som räka, havskräfta och hummer, samt en betydligt mindre sälpopulation än i Östersjön. SPF anser att det vore mer rättvisande att beskriva att vissa segment inom fisket är mer lönsamma och har en högre andel yngre fiskare, snarare än att diskutera regionala skillnader.

17.5.3. Antal fartyg, fiskare och flottans utveckling (s. 774-775)

I detta stycke underlåter MMB att nämna att införandet av det pelagiska systemet 2009 hade som uttalat mål att minska överkapaciteten i flottan genom att strukturrationalisera denna och minska antalet

olönsamma fartyg samt minska risken för överfiske. Minskningen av antalet pelagiska fartyg var alltså både förväntad och önskad. Något skrotningsstöd vid införandet av pelagiska systemet utgick aldrig och den bild MMB målar upp är felaktig. Styrkan i det pelagiska systemet är just självregleringsmekanismen.

s. 775 Här beskrivs SPF:s medlemmar inte korrekt och SPF antar att MMB har missförstått oss. Det fiske som ingår i producentorganisationen för det pelagiska fisket (SPF PO) bestod 2020 av cirka 35 fartyg över 12 meter som har fiskerättigheter inom det pelagiska systemet. Utöver dessa har SPF en antal medlemmar med fartyg under 12 meter som fiskar på den pelagiska kustkvoten. Under 2020 hade tolv av fartygen över 12 meter regional tilldelning (regionalkvot) i Östersjön.

s.777 *"Enligt AgriFood är det pelagiska fisket ett typexempel där antalet minskande fartyg har gett stora ekonomiska vinster."* Återigen är det värt att påpeka att införandet av pelagiska systemet hade just detta som mål – minska flottan som hade stor överkapacitet, samt öka lönsamheten. Beskrivningen av det pelagiska systemet i rapporten är dålig och otydlig.

s. 779 *"Enligt en sammanställning från 2020 av Östersjöfiskets värde och potential så uppgick stödet till fisket från EU:s strukturprogram till i snitt 322 miljoner per år mellan 2014 och 2020, varav 116 miljoner per år kan hänföras till Östersjöfisket"* Det är oklart hur/varför detta anses vara intressant i sammanhanget. Dessutom oklart hur siffran tagits fram (största andelen av stöden till myndigheter mm är generiska och kan inte hänföras till varken väst eller öst alternativt båda). Skrivningen om bränslesubventioner kommer lösryckt och ger inte en fullständig bild.

(s. 780) Observera att bara vissa delar av fisket har svårt att betala konkurrenskraftiga löner. Det gäller inte generellt för allt fiske. Det fiske som strukturrationaliserat sin verksamhet har en hög lönsamhet. Dock har det funnits politiska målsättningar om ett småskaligt och ett regionalt fiske som motverkat anpassning/utveckling inom vissa segment.

(s. 780) *"Yrkesfisket bidrar till att bevara kulturmiljöer"*. Det är enligt AgriFood (vilket också framgår i rapporten) dock inte säkert ifall det krävs ett aktivt yrkesfiske för att ett fiskesamhälle ska upplevas som ett sådant, eller att det räcker med att det ligger några äldre, inaktiva båtar vid kajen. Det finns idag ytterst få levande fiskesamhällen kvar i Sverige och turismen till kusten avtar inte på grund av det, utan snarare ökar.

s.783 *"Även miljögifter i främst sill och strömming, är ett problem för fiskets lönsamhet **då fisken inte kan saluföras** till humankonsumtion."* SPF vill förtydliga att sill/strömming kan mycket väl kan saluföras till humankonsumtion trots innehåll av miljögifter men försäljningen försvåras naturligtvis.

s. 785 *"Marint skräp och förlorade fiskeredskap: ...Satsningen gynnar fiskare dels direkt genom alternativ inkomst, dels genom en förbättrad havsmiljö."* Ska denna åtgärd i EHFF alltså ses som ett rent inkomststöd till olönsamma fiskare?

s. 786 *"Försök med ändrad beståndsbeskattning eller utsättning: Delta i försök med fiske på spigg eller provfiske för att bedöma effekter av utsättning av fisk i svaga bestånd."* Punkten är märkligt skriven och klumpar ihop två helt olika åtgärder – **reduktionsfiske** där det kan finnas behov av att minska vissa bestånd så som storspigg eller mört/karpfiskar samt **utsättningar** av hotade arter/genetiskt unika stammar för att stärka dessa. Fisket kan med fördel delta i båda dessa aktiviteter, men det är viktigt att hålla isär dem.

s. 786 Angående dödligheten i 32 mm maska är såvitt vi vet redan väl utredd och behöver knappast utredas ytterligare. Istället behöver förvaltningen agera på den kunskap som finns i frågan.

s. 786 Fisket är såvitt vi vet inte representerat i de regionala beredningsgrupperna. Hur kan då MMB ta upp dessa under en punkt om fiskets ökade medverkan?

s. 786 I följande stycke verkar MMB ha missuppfattat det mesta från sin diskussion med SPF, och det bör korrigeras enligt följande; ”Det pelagiska fiskets producentorganisation (SPF) har även lyft fram att de ställer sig positiva till mer inspektion och observatörer samt krav på självprovtagning. De anser även att det kan utvecklas maskinell kontroll (flödesmätare) som en hjälp för artbestämning ombord. Fiskets organisationer efterfrågar även ersättning för byte av motorer för att kunna modernisera dessa, övergå till mer miljövänliga drivmedel och därmed minska fiskets koldioxidutsläpp. Detta är en stödåtgärd inom EU:s havs- och fiskefond, men som Sverige valt att inte tillämpa.”

s.787 Finansiering och genomförande

SPF vill påminna om att nuvarande programperiod för EHFF lider mot sitt slut, många åtgärder är redan stängda och kommande program är ännu inte beslutat. Det gör att det är osäkert vad och hur mycket som kommer kunna finansieras på detta sätt.

17.8.4 Bifångster (s. 821-822)

Här står att ”fisket medför betydande bifångster”. SPF anser att denna skrivning är alltför generaliserande och onyanserad. Skrivningen borde vara ”Fisket kan, beroende på målart och redskap, medföra vissa eller i vissa fall betydande bifångster”.

”Bifångst av däggdjur och fåglar är ytterst ovanliga i bottentrålfisken.” Borde ändras till alla trålfisken, inte bara bottentrålfisken. Bifångster av däggdjur och fåglar är ytterst ovanliga i pelagiska fisken.

17.8.2. Påverkan på näringsväven och ekosystemeffekter (s. 818)

” Art- och storleksselektat fiske av rovfiskar kan få s.k. top-down effekter i näringsväven och bidra till storskaliga konsekvenser i ekosystemet.” Det hade varit intressant med en problematisering kring detta, med tanke på att ett art- och storleksselektivt fiske är det som eftersträvas inom GFP. För de som utövar fisket blir det motsägelsefullt och medför en känsla av att man gör fel även när man gör rätt.

s. 835 Återhämtningsområden för fiskbestånd *”Samtidigt som unionen ska ta vederbörlig hänsyn till befintliga bevarandeområden ska den sträva efter att inrätta skyddade områden på grundval av områdenas biologiska känslighet, **inbegripet områden avseende vilka det finns tydliga bevis på betydande koncentrationer av fisk under minsta referensstorlek för bevarande och på lekområden.**”* Observera orden ”tydliga bevis” – dvs det krävs vetenskapliga belägg och uppdaterad kunskap för detta.

s. 837 *”Sverige berörs av två rådgivande nämnder för Östersjön respektive Nordsjön.”* Detta stämmer inte. Tre regionala rådgivande nämnder handhar fiskerifrågorna för Östersjön resp. Nordsjön, och utöver det behandlas närliggande frågor om marknad mm i ytterligare en rådgivande nämnd. De aktuella nämnderna som berör svenskt fiske är Baltic Sea Advisory Council (Östersjön pelagiskt + demersalt), North Sea Advisory Council (Nordsjön demersalt), Pelagic Advisory Council (Nordsjön pelagiskt),

samt Market Advisory Council. Utöver dessa finns även en Aquaculture Advisory Council för vattenbruksfrågor.

s. 847 Fredade arter, fredningstider och fredningsområden

”Syftet med att inrätta områden med fiskeförbud kan bl.a. vara att bidra till att minska risken för beståndskollaps”
SPF anser att skrivningen ger en onödig domedagskänsla för de svenska fiskbestånden.

s. 855 Tillståndsprovning av fiske i N2000-områden

Resonemanget är invecklat och komplicerat. Det är oklart vad en tillståndsplikt skulle innebära i praktiken.

s. 858-859 Pelagisk trålning i skyddade områden samt Fiskefria områden

”Analys av Naturskyddsföreningen” ”Arealen helt fiskefria områden uppgick 2019 enligt Naturskyddsföreningens egna analyser till mindre än en procent av Sveriges havsareal.” Detta är ytterligare exempel på när MMB inte valt objektiva och opartiska avsändare till information. Vad gäller ytan helt fisk(e?)fria områden ifrågasätter SPF både hur analysen gjorts och vad den har för relevans.

Att det saknas regleringar mot pelagiskt fiske i många skyddade områden beror naturligtvis på bevarandemålen för respektive område. För varje område har gjorts en bedömning vilka aktiviteter som kan vara ett hot mot dessa, vilket alltså pelagiskt fiske oftast inte anses vara oavsett storlek på fartyget.

Utvärderingen av fiskefria områden visar på en rad *möjliga* effekter, men det råder fortfarande stor osäkerhet kring de positiva effekterna. Dvs. fiskefria områden *kan ge* en rad positiva effekter, men det finns också många fall där man inte kan se dessa effekter. Som i många andra fall krävs mer kunskap i området för att förvaltningen ska kunna fatta framtida beslut med bästa möjliga kunskapsunderlag. Effekten (miljömässig och ekonomisk) av fiskefria områden beror sannolikt i första hand på var dessa är placerade, hur stora de är och vilka alternativa fiskeområden som finns.

s. 862 *”Ett generellt förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden innebär inte per automatik att bevarandemålen nås i dessa områden, då även annat fiske som kan påverka bevarandemålen negativt behöver omhändertas.”* MMB uttrycker sig här väldigt enkelspårigt. Det bör observeras att även andra processer och aktiviteter än fiske kan påverka bevarandemålen negativt och därmed *”behöver omhändertas”*.

(s.866) *”De positiva effekterna av matningsförsök på avmagrad torsk med sill tyder på att ökad tillgång till sill kan vara positivt.”* Dock är det väldigt stor skillnad för en extremt mager torsk i dålig kondition att matas med bitar av fisk i en bur utan predation från säl, mot att jaga födan själv samtidigt som den själv jagas av sälar. Det är också så att torsken och sillen i ökande utsträckning verkar befinna sig i olika geografiska områden (se ICES ecosystem overview), vilket gör att det kan finnas extremt gott om sill utan att detta gynnar torskens tillväxt. Det verkliga problemet är brist på *”skorv”* som gör att torsken kan växa sig tillräckligt stor för att börja äta sill.

s. 873 Baltic Fish

Se SPF kommentar om detta i kapitel xx Övergödning. SPF tycker att det är mycket positivt med alla initiativ som kan stärka utvecklingen för kustfisket så som produktutveckling och marknadsinsatser.

SPF anser att alla åtgärder som kan bidra till en bättre havsmiljö i Östersjön är positiva, men önskar att siffrorna för upptag av kväve och fosfor sätts i rätt perspektiv.

(s. 874) *"Race For The Baltic certifierar att fisket genomförs på ett hållbart sätt."* SPF anser att det bör förtydligas att detta alltså inte är en opartisk tredjepartscertifiering, utan en partsberoende certifiering. Vem som helst kan på detta sätt "certifiera" att vilket fiske som helst är hållbart utan att det egentligen betyder något.

(s.877) MMB verkar anse att det finns målkonflikter mellan fiskenäringen och naturvården, vilket inte SPF håller med om. Det krävs en god havsmiljö och långsiktigt hälsosamma bestånd för att vi ska ha ett fiske både nu och i framtiden. Dock råder det inte alltid enighet om hur problem ska lösas. SPF ser inte heller att det finns en konflikt mellan fiskeriförvaltningen enligt GFP och miljölagstiftningen eftersom det finns inskrivet i GFP:n att hänsyn ska tas till denna.

(s.877) *"Miljömålsberedningen menar mot denna bakgrund att det finns behov av att tydliggöra vilket mål som gäller för hela havsmiljöförvaltningen, inklusive förvaltningen av fisk. Miljömålsberedningens förslag i detta betänkande är att det är miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård som ska vara styrande för offentliga aktörer i arbetet med havets miljö tillstånd."* Sverige har redan mål för fiskförvaltningen, genom de målsättningar som finns i GFP. Eftersom detta är en EU-förordning är den direktverkande i Sverige. Därmed blir det väldigt märkligt att lägga ett nationellt miljömål med koppling till fiskförvaltningen som avviker från målskrivningarna i GFP.

s. 878 *"Miljömålsberedningen har i sin avgränsning valt att ta fasta på att miljö kvalitetsmålen konkretiserar den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling men att beredningen även ska beakta de två övriga dimensionerna av hållbarhet."* Liksom i andra fall nås väl en riktig hållbarhet först när alla de tre hållbarhetsdimensionerna beaktas lika, och ger varandra synergier. Så är inte fallet i MMB:s rapport.

17.13.1 Ekosystembaserad förvaltning (s. 879)

"– att all förvaltning av fiskeresurser ska vara ekosystembaserad och att en ekosystembaserad fiskförvaltning är en förutsättning för att uppfylla miljö kvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård och mål 14 i Agenda 2030.

– att regeringen integrerar frågor om hållbar förvaltning av fiskeresurserna med havsmiljöförvaltningen." Detta låter bra, men det är fortfarande oklart vad det kommer innebära i praktiken då det fortfarande inte finns någon definition av vad ekosystembaserad förvaltning faktiskt är. Olika aktörer lägger in olika mening i begreppet. Dock bör man fråga sig hur Sverige ska förhålla sig till att fiskeriförvaltningen för många arter bedrivs på EU-nivå genom GFP och inte nationellt? Enligt GFP:n ska i och för sig redan nu ekosystemansatsen tillämpas.

(s.879) *"Det betyder bl.a. att fisket inte bör påverka marina pelagiska och bentiska arter, livsmiljöer och näringsvävar negativt så att dess långsiktiga produktionskapacitet försämras eller att biologisk mångfald påverkas negativt."* Detta finns redan omhändertaget i GFP:s mål om alla arter ska fiskas vid MSY, som implementeras genom ICES rådgivning och vid sättande av TAC.

(s. 882) SPF kan i viss mån hålla med om detta: *"både varit enklare om en myndighet hade fått uppgiften att hantera frågor om förvaltning av fisk"*. Däremot håller vi inte med om att det finns några *"skäl för att även inom Regeringskansliet tydligare integrera vissa frågor inom havsmiljö- och fiskförvaltningen"*.

(s. 882) ”En ökad integrering kan även medföra att Miljödepartementet behöver ta ett större behövsansvar och i enlighet med Agenda 2030 även ta hänsyn till den ekonomiska och sociala dimensionen av hållbar utveckling.” SPF menar att yrkesfisket trots allt är en näring och därav hör hemma på Näringsdepartementet. Samordningsvinsten att kunna hanteras med andra agrara näringar övervinner eventuella nackdelar. SPF tror att Miljödepartementet skulle få svårt att prioritera mellan de olika hållbarhetsdimensionerna. SPF tror att den ekonomiska och sociala hållbarhetsdimensionen alltid skulle få en mindre vikt hos Miljödepartementet, då det ligger i deras uppdrag att i första hand värna om miljön. Att även fortsatt ha avstämningar mellan departementeten tror vi dock är viktigt. Det är en självklarhet att näringspolitiken måste vara i samklang med havsmiljöpolitiken om samtliga tre hållbarhetsaspekter ska beaktas.

(s. 883) ”Inom fiskförvaltningen förs en diskussion om regionalisering (på länsnivå).” SPF anser att detta endast kan röra sig om arter och bestånd som ligger under nationellt mandat att förvalta, dvs inte de kvoterade arter för vilka EU har full beslutanderätt. En allt för stor regionalisering gör det svårt att upprätthålla kompetens och SPF vill därför betona betydelsen av de nationella myndigheterna.

17.13.2 Fisket kan bidra till miljöåtgärder (s.884)

SPF anser att MMB bedömning och förslag på denna punkt är bra. Det är positivt att MMB här verkar se fisket som en resurs i havsmiljöarbetet. Dock finns det en del att anmärka på i den efterföljande texten.

”Miljömålsberedningen noterar att en viktig miljöfråga är att fiskerinäringen, i likhet med annan sjöfart, är befriade från bränsleskatt”. Det borde framgå att många industrier och näringsverksamhet även på land har samma skattebefrielse. I sammanhanget bör också nämnas att Sverige gång på gång har valt bort den möjlighet som har funnits i EHFF, EFF och tidigare fiskeriprogram att ge stöd till miljöförbättrande åtgärder inom fisket i form av motorbyten. Detta skulle ge möjlighet till byte till mer miljövänliga, mindre bränslekrävande motorer och/eller alternativa drivmedel. Frågan är även kopplad till lagstiftningen på EU-nivå med begränsningar av medlemstaternas flottkapacitet.

Det är viktigt att frågan om bränslesubventioner hanteras på ett sätt som garanterar lika konkurrensförhållanden inom sektorn och i förhållande till fiskenäringen inom andra länder. Fisket konkurrerar på en global marknad. Denna fråga kan m.a.o. inte hanteras nationellt. Det är även viktigt i detta sammanhang att hänsyn tas till den kostnadsökning som uttag av en bränsleskatt kommer att innebära för livsmedelsproduktionen.

I texten om att fisket kan bidra till miljöåtgärder underlåter MMB att nämna det upptag som görs årligen av kväve och fosfor genom framförallt det pelagiska fisket (som fiskar de största volymerna fisk), samt även bortförsl av dioxin i samband med detta.

I stycket borde också nämnas den viktiga datainsamling som görs till biologisk rådgivning både genom observatörsprogram ombord på fiskefartyg men även genom egenprovtagning ombord, där prover skickas till bl.a. SLU för utökad åldersanalys.

(s. 886) ”samordnat genomförande av EU:s miljölagstiftning, inklusive EU:s gemensamma fiskeripolitik” Observera att GPF är den samlade fiskeripolitiken, ett eget politikområde och alltså inte en del av EU:s miljölagstiftning.

(s.888) Tillägg i HaV:s instruktion

”Miljömålsberedningen anser att det är nödvändigt att även genomförandet av fiskeripolitiken i de delar som direkt berör hållbar förvaltning av fiskeresurserna ingår i detta samordnade genomförandet.” SPF anser att skrivningen är märklig, då HaV redan har i uppdrag att genomföra hela den gemensamma fiskeripolitiken, inte bara vissa delar.

(s.888) *”Fiskelagstiftningen ska följa 5 kap. miljöbalken om miljö kvalitetsnormer.”* Det är oklart vad detta kommer innebära i praktiken.

s.894 Behov av socioekonomisk kunskap

SPF instämmer i det som skrivs här: *”Alla beslut om fiskeresurserna behöver konsekvensbedömas med utgångspunkt i ekosystemansatsen och då i samtliga tre hållbarhetsdimensioner.”* Detta är något som nationella myndigheter och även MMB själva är dåliga på idag. Ofta fokuseras i större remisser på miljökonsekvensbeskrivningen, medan analysen av möjliga sociala och ekonomiska konsekvenser hamnar i skymundan och inte väger lika tungt i bedömningen.

17.13.7 Reglering av fiske i skyddade områden (s. 902)

Nytt etappmål, se text om ”moving target” och tilltro till målsättningarna. Man kan också ifrågasätta ifall ett ”skydd” måste innebära just fiskeregleringar eller fiskeförbud. Det finns många andra hot mot biologisk mångfald och habitat än just fisket.

SPF är emot förslaget om att ändra i 20§ fiskelagen. Det finns samma goda skäl som tidigare att låta den kvarstå som den är skriven idag. Skrivningen är viktig.

En stor brist att MMB inte redovisar de skäl som motiverat att detta förslag inte har genomförts tidigare då det har förts fram.

”Exempel på fiske som kan begränsas med stöd av denna bestämmelse är bomtrålning.” Då detta är ett fiske som idag inte bedrivs av svenska fiskare och som inte är tillåtet idag, är det ett synnerligen dåligt exempel.

Sid 903, har nuvarande fiskeregleringar, områdesskydd, fiskefria områden analyserats? Har de gett tillräckligt positiva effekter för att fortsatt vara motiverade som metod? Man får en känsla av att när saker och ting är på plats så sker ingen utvärdering. Är det inte så att det är bättre att fundera över vilka områden som är värda att skyddas snarare än att fastställa en procentsats. Hur ska man i förväg veta om just 30 procent är skyddsvärt?

17.13.8 Öka andelen stor fisk i kustekosystem s. 906

”– att regeringen ger kustlänsstyrelserna, med stöd av Havs- och vattenmyndigheten, i uppdrag att senast 2023 ta fram länsvisa, alternativt samordnade inom vattendistriktet, åtgärdsplaner för fiskevården” SPF anser att det finns risk för att åtgärdsplanerna blir mer spretiga med ett länsvis förfarande, och att helhetsgreppet förloras. Det är att föredra att samordna detta minst på nivån av de fem vattenmyndigheterna.

SPF anser att förslagen om anmälnings- och rapporteringsskyldighet för fritidsfiske och fisketurism samt fiskevårdsavgift för fiske vid kusten är bra. Även kontroll och tillsyn behöver öka när det gäller fritidsfiske och fisketurism.

s.908 ***”Riktade satsningar mot yrkesfisket har i flera fall haft liten effekt för återuppbyggnaden av bestånden som t.ex. för bestånd av kusttorsken på västkusten.”*** Detta är en mycket viktig erfarenhet som lyfts i väldigt liten utsträckning i denna rapport, där MMB huvudsakligen lyfter att fiskefria områden har enorma positiva fördelar, samt lyfter förslag på mer områdesskydd, mer fiskeregleringar samt omfattande utflyttning av trålgränsen med förändrade fiskemönster som följd. Viktigt att detta noteras och beaktas exempelvis gällande de problem som beskrivits för Stockholms skärgård samt de enkelspåriga förslag på lösning som förts fram.

s. 908 Förvaltningen av pelagiska utsjöbestånd

Det är otydligt varför detta stycke är med alls under en rubrik om stor fisk i kustekosystemen. SPF framhåller återigen vikten av kunskap framför tyckande.

KAP 19 Undervattensbuller

Generella synpunkter:

SPF noterar att mycket kunskap saknas om undervattensbuller och anser att detta är ett viktigt område att stärka kunskapen inom. Ljud är viktiga för många fiskarter, och ändrat rörelsemönster kan vara en respons (fisken flyr området). Både sill och skarpsill avger ljud, vars funktion oftast är okänd. Miljö kvalitetsnormen för buller handlar enbart om ljud som kan vara skadliga för marina däggdjur, men tar inte hänsyn till att negativ påverkan på fisk och andra organismer också bör minimeras. Framförallt är vi och våra medlemmar oroliga över det konstanta och platsbundna undervattensbuller som kan uppstå från marina vindkraftparker.

KAP 20 Marint områdesskydd

Generella synpunkter:

SPF anser att det är viktigt att skydda känsliga arter och miljöer. Vi ser det som särskilt viktigt att skydda uppväxtområden för fisk. Skyddet ska dock för att vara effektivt gälla det som verkligen behöver skyddas. Om botten behöver skyddas så bör pelagiskt fiske kunna fortgå.

Dock anser vi att det är svårt att arbeta med en ständigt föränderlig målsättning. Arealmålet på 10 procent skydd på nationell nivå är med råge uppnått, men föreslås nu ändras till 30 procent av ytan samtidigt som det föreslås att 10 procent av ytan nu ska ha ett ”strikt skydd”. Parallellt med detta sätts det nya mål om att de skyddade områdena ska vara funktionella, representativa, sammanhängande, mm. Arealmålet på nationell nivå översätts först till havsbassängsnivå, sedan till läns- och ibland till och med kommunnivå. I de redan skyddade områdena införs gradvis olika typer av fiskeregleringar så att yrkesfiske i allt högre grad förbjuds.

Sammantaget bidrar detta till att fisket börjar bli tveksamma till ytterligare skyddade områden eftersom vi inte kan lita på att de syften och skyddsbehov som respektive område ursprungligen har haft kommer vara desamma över tid (t.ex. förbud mot bottentrålning i Kosterhavet). Det är därför viktigt att arbetet med områdesskydd sker adaptivt i nära samverkan med fiskets organisationer, och att alla regleringar av fiske i skyddade områden sker med god vetenskaplig grund.

Detaljerade synpunkter:

I stycke 20.1.1. Effekter av skyddade områden (s. 1033) lyfts flera exempel som visar att områden som skyddats mot fiske har gett positiva effekter, men SPF anser att bilden är onyanserad. T.ex. har det funnits ett förbud mot yrkesfiske i västkustens fjordar under över 20 års tid, som inte har gett någon synbar effekt alls på fiskpopulationerna. Sen kan det givetvis vara så att effekterna uteblivit genom ett fortsatt tillåtet fritidsfiske. Därför kan man inte enkelt dra slutsatsen att ett fiskeförbud alltid kommer att lösa eventuella problem, utan en noggrann analys måste göras i varje enskilt fall.

På flera ställen i kapitlet diskuteras konnektivitet och behovet av ett sammanhängande nätverk av skyddade områden. SPF stödjer att detta är ett område där det behövs mer kunskap kopplat till larvspridning i vattenmassan och olika arters migrationsmönster.

Under punkt 20.9.2 (Regleringar i opåverkade områden, s. 1100) föreslås ändring så att naturreservat ska kunna bildas för att skydda opåverkade områden samt potentiella klimatrefuger; SPF undrar vad kan detta leda till? Nu krävs att området har ett särskilt bevarandevärde vilket SPF anser vara ett rimligt krav.

KAP 21 Kusthavet***Generella synpunkter***

I detta kapitel behandlas fritidsfiske i viss mån. SPF har valt att samla våra kommentarer om fritidsfiskets påverkan på ett ställe, se kapitel 17.

→SPF saknar en diskussion om negativ påverkan från inkorrekt hantering av fritidsbåtars toalettavfall samt nedskräpning i marin miljö orsakad av fritidsbåtturism.

Detaljerade synpunkter:***21.10.3 Kunskapsunderlag för kustvattenområdet (s. 1185)***

MMB föreslår att LST ska få i uppdrag att ta fram och tillhandahålla kunskapsunderlag om länets kustvattenområde. SPF anser att LST ofta saknar relevant kunskap om samband och processer och risken är att kunskapsunderlaget därför inte blir helt tillförlitligt. I rapporten nämns inte hur fakta- och kvalitetsgranskning av underlaget ska ske. SPF anser att det är bättre att lägga denna uppgift på nationell myndighet (HaV) att med stöd av LST och uppdaterad forskning ta fram detta samt säkra dess kvalitet. Det borgar också för att innehållet i underlagen blir jämförbart och enhetligt från län till län. Risken är annars att det blir spretigt.

KAP 22 Havsmiljödata***Generella synpunkter***

SPF anser att det är av yttersta vikt att HaV får tillgång till och fritt kan använda sjökort med djupdata i sina remisser om områdesspecifik fiskereglering mm., då de kartor som annars används är helt värdelösa för oss och våra medlemmar och omöjliggör en korrekt analys av hur förslagen kommer påverka våra medlemmars fiske. För våra medlemmar blir ett sjökort utan djupangivelser lite som att för ett landområde skicka ut markeringar på en karta där inga orter, vägar, sjöar eller vattendrag finns markerade, utan bara en silhuett av själva området. Dvs i stort sett helt oanvändbart.

SPF anser att finansieringsmodellen som beskrivs för användning av djupdata är olämplig och vi stödjer helhjärtat förslaget om att avskaffa avgiftsfinansiering av denna och istället tilldela Sjöfartsverket anslagsmedel för att täcka kostnaden.

Detaljerade synpunkter:

I punkt 22.7.2 föreslås att SGU ska vara nationell datavärd för miljögifter i sediment, miljögifter biota och screening av miljögifter. SPF undrar vad detta innebär för den insamling av dioxindata som bedrivs av Naturhistoriska Riksmuseet och Livsmedelsverket och för den roll Naturvårdsverket har haft för miljöövervakningsdata av dioxiner i fisk? SPF anser att det vore bra med ett mer samlat grepp om insamling och datalagring vad gäller dioxiner och andra giftiga ämnen i fisk, men kan inte avgöra ifall SGU är den aktör som är bäst lämpade för detta.

KAP 23 Kunskapsförsörjning

Generella synpunkter

SPF anser att det är positivt med ökad kunskapsinhämtning så att beslut på alla nivåer kan fattas på saklig grund och bästa möjliga vetenskap snarare än antaganden, tyckande och känslomässiga resonemang.

Detaljerade synpunkter

23.2.1. Undervattensbuller. SPF stödjer detta förslag och anser att det är ett viktigt område att ta fram mer kunskap om exempelvis hur undervattensbuller från bland annat vindkraftverk påverkar olika typer av marina organismer på kort och lång sikt. Se även våra kommentarer på Kap 19 Undervattensbuller.

23.2.1. Farliga ämnen. SPF saknar en diskussion om utökad geografisk provtagning och analys av förekomst av dioxin i fisk. Bristande efterfrågan på grund av dioxinproblematiken är en av de stora anledningarna till att fisken i Östersjön idag inte kan användas för humankonsumtion. SPF anser att utökad provtagning av dioxin i framförallt sill/strömming är av yttersta vikt för att ta reda på om det är vissa områden, storlekar på fisk eller tider på året som halterna är så pass låga att de hamnar under relevanta referensvärden (EU:s gränsvärde inklusive TVI). Denna diskussion saknas också i kapitlet om farliga ämnen.

23.2.1. Fiskens roll. SPF stödjer detta förslag och anser att det är oerhört viktigt att ta fram god kunskap och basera alla förvaltningsbeslut på vetenskapliga fakta snarare än antaganden och känslor.

23.2.1. Utsjö-kustinteraktioner. SPF anser att kunskapsbehovet inte är objektivt formulerat och föreslår följande skrivning: ”Ett tydligt exempel på bristande kunskap är huruvida det storskaliga pelagiska fisket efter strömming nära Stockholms skärgård bidrar till födobrist för andra arter av fisk och sjöfågel i skärgården.”

Effektivare myndigheter, kap 24

Detaljerade synpunkter:

(s. 1327) Förslaget att myndigheter involverade i havsmiljöarbete ska införa ett strukturerat regelförändringsarbete för att snabbare lyfta genomarbetade förslag bör även inkludera regelförenklingsarbete som syftar till att främja en livskraftig fiskerinäring.

(s. 1328) SPF anser att det är olämpligt att MMB går in i detalj på hur myndigheterna ska jobba.

KAP 26 Konsekvensanalys

Generella synpunkter

SPF anser att konsekvensbeskrivningen är otillräcklig och undermålig vad gäller förväntade konsekvenser för fisket. I analysen har långtgående antaganden om förslagets resultat gjorts som helt saknar saklig grund. De negativa konsekvenserna för många fiskeföretag förminskas och de möjliga positiva konsekvenserna för andra fiskeföretag förstoras. SPF noterar också att flera av MMB:s egna politiska ledamöter har framfört kritik mot den bristfälliga konsekvensanalysen i särskilda yttranden.

Detaljerade synpunkter

I MMB:s beskrivning av konsekvenserna för Havs- och vattenmyndigheten av de lagda förslagen konstateras på flera ställen att åtgärden kommer att kräva resurser från myndigheten men att det bedöms ligga under ordinarie verksamhet och att myndigheten får omprioritera i sin verksamhet. SPF menar att om HaV inte tillförs extra finansiering för att utföra de åtgärdsförslag som kommer att falla på myndighetens ansvar så finns risk för att omprioriteringar riskerar att drabba annan verksamhet till nackdel för t.ex. fiskerinäringen. Vi upplever redan idag att det är svårt att få gehör för exempelvis utveckling av datasystem.

Under avsnittet Konsekvenser för fiskenäringen (s. 1488) konstaterar MMB följande om fiskets ekonomi ”*Det totala värdet av landningarna under 2019 uppgick till drygt 864 000 tusen kronor. Detta är dock en minskning med cirka 6,1 procent jämfört med 2018, vilket ger en indikation om en försämrad ekonomi inom delar av fiskenäringen.*” SPF menar att MMB dragit en felaktig slutsats, då det minskade infiskningsvärdet i första hand speglar en nedgång i vissa pelagiska kvoter. Det visar på vikten av bakgrundskunskap om den näring som berörs och beskrivs för att rätt slutsatser ska kunna dras.

På s. 1488 finns även följande skrivning ”*Under 2020 hade tolv svenska fartyg tilldelning inom det pelagiska fisket i Östersjön.*” SPF förmodar att denna skrivning syftar på de fartyg som fått tilldelning av regionalkvot förutsatt att de landar sin fångst i Östersjöhamn. SPF anser dock att detta kunde uttryckts mycket tydligare. Nuvarande skrivning ger inte läsaren en fullständig bild av situationen.

På s. 1488 ger MMB en mycket kortfattad redogörelse av det ekonomiska resultatet inom fiskerinäringen. SPF ifrågasätter huruvida denna beskrivning är meningsfull då den är allt för summarisk för att ge läsaren insikt i vilka segment som är lönsamma respektive olönsamma och orsaken till detta.

Kap 17 – konsekvenser för fisket (s 1487-1495)

Miljömålsberedningen föreslår att ”*Havs- och vattenmyndigheten får i uppdrag att bedöma behov av ändringar av s.k. inflyttningsområden för trålgränsen och även ta fram förslag till utflyttningsområden utanför trålgränsen där visst*

fiske kan behöva begränsas.” Beredningen konstaterar att ”Förslaget kan medföra en utflyttning av det pelagiska sill- och strömmingsfisket längre från kusten”. Det bedöms inte få påtagliga ekonomiska konsekvenser för det storskaliga pelagiska fisket eftersom förslaget inte påverkar fiskekvoterna. SPF menar att detta påstående är felaktigt. Beredningen noterar själv att ”fångstansträngningen, dvs. tiden det tar att få upp en viss mängd fisk, troligen ökar genom att man inte får fiska på aggregerade lekbestånd nära kusten.” Den högre fångstansträngningen medför ökade bränslekostnader och eventuellt minskad fångst vilket sammantaget inverkar negativt på de pelagiska företagens lönsamhet. Vidare innebär den högre bränsleförbrukningen givetvis en högre belastning för miljön och klimatet.

MMB slår även på s. 1490 fast att förslaget eventuellt kan medföra en minskad effektivitet för det småskaliga kustnära trålfisket. MMB framför därefter att *”Enligt SCB:s statistik är det dock inga fiskare i Stockholms län som använder trål och enbart ett fartyg i Uppsala län samt tre i Södermanlands län. Totalt är det 57 registrerade fiskefartyg i dessa tre län som använder passiva redskap och som på sikt kan påverkas positivt av utflyttningsområden eller införande av försiktighetsåtgärder inom det pelagiska trålfisket.”* SPF vill peka på att det är fler småskaliga och regionala pelagiska trålare från andra län som idag fiskar eller i framtiden kan ha intresse av att fiska i berört område. Fartyg är mobila och inte hänvisade till att enbart fiska inom sitt eget län. MMB ger därför inte en fullständig bild av det antal företag som är berörda av åtgärden. MMB gör sig dessutom skyldig till spekulation då man anger att 57 fartyg med passivt fiske kan komma att påverkas positivt vid införande av försiktighetsåtgärder inom det pelagiska trålfisket. Det saknas idag tillräckligt kunskapsunderlag för att dra denna slutsats.

SPF anser att det hade varit befogat att i konsekvensbeskrivningen för ändringar av inflyttningsområden, införande av utflyttningsområden, införande av trälgräns etc. att ge lite proportioner på de värden som riskerar att gå förlorade inom det pelagiska fisket i jämförelse med de värden som genereras från det passiva fisket i Östersjön.

MMB ger en otillräcklig analys (s. 1490) vad föreslagen ändring av paragraf 20 i fiskelagen förväntas få för konsekvenser för yrkesfisket. De enda slutsatser läsaren kan dra är att det kan betyda intrång i fiskets bedrivande och därmed företagets lönsamhet vilket näringen inte kan förvänta sig någon kompensation för. SPF betonar att förslaget medför en betydande osäkerhet för fiskeföretagen vilket MMB i andra delar av rapporten säger sig vilja motverka (se exempelvis s. 1404 där det skrivs om vikten av långsiktiga spelregler för att ge större förutsägbarhet och möjlighet till investeringar).

SPF anser att det är befogat att göra en samlad bedömning av hur tillträde till fiskevatten påverkas av inrättande av marina skyddade områden men även andra företeelser så som vindkraftverk och andra konstruktioner i havet.

På s.1495 konstaterar MMB att det demersala fisket, till skillnad från det pelagiska fisket, är mer känsligt för reglering av trålning då detta fiske är beroende av lämpligt bottenstrukt. SPF vill poängtera att pelagiskt fiske också är beroende av lämpliga förutsättningar och att det inte är en slump att trålningen utförs på vissa platser. Även denna skrivning visar på författarens okunskap.